

Darum-Tjæreborg Digelag
Alsædvej 3, St. Darum
6740 Bramming

CVR-nr. 12834128

Miljø og Råstoffer
Kontaktperson: Camilla Bjerre Scheffel
E-mail: cbs@rsyd.dk
Direkte tlf.: 29201927

Den 9. december 2016
Sagsnr.: 15/16800

Tilladelse til indvinding af klæg

På matr. nr. 71 Allerup By, Sneum i Esbjerg Kommune gældende til den 1. januar 2027

Indholdsfortegnelse

Tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer	2
Sagens baggrund.....	2
Forhold til deklaration for forvaltningsområdet, Råstofplan 2012, Natura 2000-området samt Plan for Nationalpark Vadehavet 2013-18.....	3
Ejerforhold	5
Før tilladelsen tages i brug.....	5
Vilkår for tilladelse til råstofindvinding	6
Efterbehandlingsvilkår	12
Generelle bestemmelser	13
Sikkerhedsstillelse.....	14
Tinglysning.....	14
Tilsyn	14
Afgørelse om ikke VVM-pligt	15
Ansøgningsprocessen	16
Ansøgning – udtalelser og tilladelser (stjernehøring).....	16
Partshøring	17
Høring af Esbjerg Kommune vedr. fastsættelse af efterbehandlingsvilkår	18
Klagevejledning.....	19
Bilag 1 – Oversigtskort.....	21
Bilag 2 – Graveplan	22
Bilag 3 – Efterbehandlingsplan, jf. vilkår 67	23
Bilag 4 - Tilladelse til udledning af overfladevand fra klæggravning til Sneum Digesø	24
Bilag 5 – Dispensation til indvinding af klæg og ændring af Sneum Digesø	33
Bilag 6 – VVM-screening.....	46
Bilag 7 - Natura 2000 vurdering (væsentlighedsvurdering).....	52
Bilag 8 – Resumeer af de indkomne høringssvar.....	70
Bilag 9 - Regionens bemærkninger til Esbjerg Kommunes høringssvar	83
Bilag 10 – Referat fra møde den 14. september 2015	86
Bilag 11 – Referat fra besigtigelse den 23. oktober 2015.....	92

Tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer

Region Syddanmark meddeler hermed tilladelse til, at der årligt indvindes op til 4.000 m³ klæg på 15,5 ha af matr. nr. 71 Allerup By, Sneum i Esbjerg Kommune.

Tilladelsen til erhvervsmæssig råstofindvinding er meddelt i henhold til råstoflovens¹ § 7 stk. 1, og den er betinget af vilkårene på de følgende sider.

Sagens baggrund

Darum – Tjæreborg Digelag har ansøgt om tilladelse til klæggravning på ovennævnte areal. Det ansøgte areal er på 15,5 ha. Der vil blive gravet til 2,5 m under terræn, og der forventes en årlig indvinding på 4.000 m³ klæg heraf op til 2.000 m³ under grundvandsspejlet. Mængden er dog afhængig af reparationer af diger og digebrud. Arealet vil blive efterbehandlet som vist på vedlagte efterbehandlingsplan.

Til indvindingen vil der blive anvendt en hydraulisk læsemaskine og op til otte jorddumpere. Der er ikke planlagt sortering eller oparbejdning af materialerne.

Adgangen til råstofgraven vil ske af kommunevejen Sneum Slusevej og af den private fællesvej langs Tjæreborgvej.

Figur 1 - Oversigtskort over graveområdet.

Driftsperioden vil være almindelig arbejdstid og normalt kun i det fugtige vinterhalvår. Ved digebrud kan der være behov for at grave materialer uden for den almindelige driftsperiode.

¹ LBK nr. 1218 af 28. september 2016

Det ansøgte areal er beliggende inden for Natura 2000-område N89 Vadehavet, i fuglebeskyttelsesområde F51 og udlagt som ramsarområde². Dele af arealet er udpeget som interesseområde for ler, jf. Region Syddanmarks Råstofplan 2012.

Den resterende del af arealet ligger uden for udlagte grave- og interesseområder. Uden for graveområderne, herunder i råstofinteresseområderne, kan der med Regionsrådets samtykke i ganske særlige tilfælde meddeles råstofindvindingstilladelse.

Området er beliggende mindre end 13 km fra Esbjerg Lufthavn.

Umiddelbart syd for det ansøgte område ligger Sneum Digesø som er omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven.

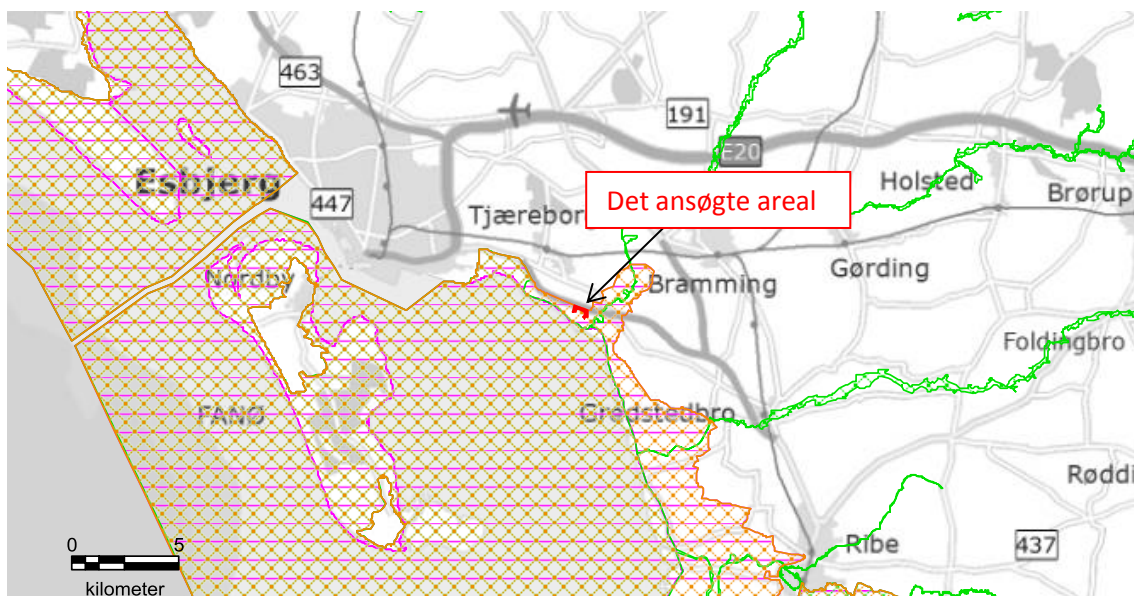
Forhold til deklaration for forvaltningsområdet, Råstofplan 2012, Natura 2000-området samt Plan for Nationalpark Vadehavet 2013-18

Det ansøgte areal er omfattet af en tinglyst deklaration af april 1997 for forvaltningsområdet på ejendommen matr. nr. 71 Allerup By, Sneum. Deklarationen beskriver områdets drift, vandstanden i søen, ejendomsforhold mv. Bestemmelserne i den tinglyste deklaration er gældende udover, hvad der ellers fremgår af tilladelsen til råstofindvinding. Bestemmelserne i deklarationen kan kun ændres af de påtaleberettigede.

Det ansøgte areal er beliggende uden for graveområderne udlagt i Råstofplan 2012. Udvalget for miljø, jordforurening og råstoffer i Region Syddanmark har den 11. februar 2016 givet samtykke til, at indvindingen af klæg kan foregå på det ansøgte areal trods at det er uden for graveområderne, jf. Råstofplan 2012.

Klægindvindingsområdet ligger inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, Natura 2000-område N89, Vadehavet. Natura 2000-området udgøres af ni fuglebeskyttelsesområder og fire habitatområder. Det ansøgte areal ligger inden for fuglebeskyttelsesområde nummer F51 – Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb, og det grænser op til fuglebeskyttelsesområde nummer F57 – Vadehavet, samt habitatområde H78 – Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, jf. nedenstående figur 2.

² Habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer), Fuglebeskyttelsesdirektivet (Rådets direktiv nr. 79/409 af 2. april 1979, om beskyttelse af vilde fugle med senere ændringer), Ramsarkonventionen (Konvention af 2. februar 1971 om vådområder af international betydning navnlig som levesteder for vandfugle).

Figur 2 - Det ansøgte areals placering i forhold til internationale naturbeskyttelsesområder. Det ansøgte areal er angivet med rødt og ligger inden for fuglebeskyttelsesområde F51 - Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb (lilla skravering). Området grænser op til fuglebeskyttelsesområdet F57 - Vadehavet og habitatområde H78 - Vadehavet med Ribe å, Tved Å og Varde Å vest for Varde (lilla og grøn skravering).

Der skal medfør § 7 i Habitatbekendtgørelsen gennemføres en vurdering af projektets mulige virkninger på Natura 2000-området og dets bevaringsmålsætninger³. Den udførte væsentlighedsvurdering er vedlagt som bilag 7.

Samlet vurderes naturværdien af det ansøgte areal på sigt at blive styrket som følge af klæggravningen, da naturindholdet vil stige. Det konkluderes, at klæggravningen i fuglebeskyttelsesområde F51 ikke vil have nogen væsentlig indvinding på fuglebeskyttelsesområde F51 og dets udpegningsgrundlag.

Klægindvindingen vil ikke have nogen direkte indvirkning på fuglebeskyttelsesområde F57 og habitatområde H78, som grænser op til det ansøgte areal, da selve indvindingen ikke vil foregå på disse områder. Ligeledes vil der ikke forekomme nogen væsentlig indvinding af projektet på fuglebeskyttelsesområde F57 og habitatområde H78, da der ikke vil forekomme deponering af klæg på disse arealer i forbindelse med indvindingen.

Klæggravningen vurderes derfor ikke at kunne medføre væsentlige negative effekter på Natura 2000-området N89 - Vadehavet og vil således ikke være i strid med Natura 2000-områdets bevaringsmålsætning.

³ § 5. De internationale naturbeskyttelsesområder skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplanerne, der skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med denne bekendtgørelse.

Stk. 2. I områderne må der ikke

4) udlægges nye områder til råstofindvinding på land.

Stk. 4. Uanset bestemmelserne i stk. 2 kan der planlægges for foranstaltninger, som vil medføre forbedringer af naturforholdene i det berørte område.

Stk. 5. Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde tillade fravigelse af stk. 2.

Det ansøgte graveområde er beliggende inden for Nationalpark Vadehavet. Nærværende tilladelse vurderes at bidrage til opfyldelse af målsætning 2.2 om at øge naturindholdet i klæggravene i ”Plan for Nationalpark Vadehavet 2013-18”.

Ejerforhold

Ifølge tingbogen står Darum-Tjæreborg Digelag, Alsædvej 3, 6740 Bramming som ejer af matr.nr. 71 Allerup By, Sneum i Esbjerg Kommune.

Før tilladelsen tages i brug

Region Syddanmark skal give accept til at indvindingen sættes i gang. Arbejdet med at indvinde klæg må ikke påbegyndes før følgende forudsætninger er opfyldt:

- **Klagefristen** skal være udløbet. Evt. klager over tilladelsen har som udgangspunkt opsættende virkning. Derfor kan tilladelsen ikke udnyttes før alle klagemuligheder er udtømt.
- **Sikkerhedsstillelse.** Der skal være stillet en økonomisk sikkerhed for efterbehandlingen af graveområdet, og den forudsatte sikkerhedsstillelse skal foreligge i form af et dokument udstedt af råstofindvinderens pengeinstitut el. lign. over for Region Syddanmark.
- **Afgrænsning** for det område der må graves i, skal sættes af i marken efter nærmere aftale med Region Syddanmark. Pælene til afmærkning må ikke fjernes i indvindingsperioden, og skal sikres, så de ikke bliver beskadiget, fx med betonringe.
- **Tinglysning** af vilkår for efterbehandling på ejendommen skal være udført. Tinglysning udføres af Region Syddanmark og tinglysningsgebyret betales af ansøger.

Øvrige tilladelser og/eller dispensationer i forbindelse med råstofindvindingen, som ikke er nævnt i denne tilladelse skal indhentes separat.

Vilkår for tilladelse til råstofindvinding

Drift

1. Tilladelsen er gældende indtil 1. januar 2027, hvor tilladelsen udløber. Såfremt indvindingen ikke er færdig, kan der søges om en ny tilladelse.
2. Der må årligt indvindes op til 4.000 m³ klæg. Grundet områdets naturværdi forventes det at det indvundne klæg først og fremmest benyttes til vedligehold og reparation af Darum-Tjæreborg Dige.
3. Der må maksimalt indvindes klæg på 1 ha af gangen. Såfremt dette ændres skal Region Syddanmark orienteres, og sikkerhedsstillelsen justeres.
4. Råstofgravens driftstider er: mandag – fredag 07.00 – 17.00 fra 1. september til 1. februar. Ved akut digebrud kan der dog indvindes klæg uden for driftstiden. Regionen skal orienteres pr. mail senest den efterfølgende dag om hvornår indvindingen fandt sted.
5. Til råstofindvinding, herunder behandling af materialerne, må kun anvendes de i ansøgningen angivne maskiner; en hydraulisk læssemaskine og op til otte jorddumpere. Væsentlige afvigelser herfra aftales med Region Syddanmark.
6. I driftssituationen må det ækvivalente støjniveau fra indvindingsområdet i driftssituationen ikke overstige følgende værdier målt/beregnet ved nærmeste nabobebyggelse:

Dage	Tidsrum	Støjniveau
Mandag – fredag	07.00 – 17.00	55 dB (A)
Mandag – fredag	17.00 – 22.00	45 dB (A)
Lørdag	07.00 – 22.00	
Søn- og helligdage	07.00 – 22.00	
Mandag – fredag	22.00 – 07.00	40 dB (A)
Lørdag	22.00 – 07.00	
Søn- og helligdage	22.00 – 07.00	
Andre tidspunkter		Lukket

Det maksimale støjniveau må i alle dage i tiden fra kl. 22.00 (06.00) til kl. 07.00 ikke overstige 55 dB (A) målt/beregnet ved nærmeste nabobebyggelse.

Hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet, skal virksomheden ved målinger eller beregninger dokumentere at ovenstående støjgrænser overholdes. Udgifterne hertil afholdes af virksomheden. Nævnte målinger/ beregninger skal udføres og rapporteres som ”Miljømåling – ekstern støj” i henhold til gældende lovgivning, og skal udføres af et laboratorium eller person, som er godkendt til dette af Miljøstyrelsen.

Målingernes/beregningernes samlede ubestemthed må for stationære kilder højst være på 3 dB (A) og for mobile kilder højst 5 dB (A).

Viser målingerne/beregningerne, at virksomheden overskrider grænseværdierne, skal virksomheden lade foretage afhjælpende foranstaltninger.

Støj fra til- og frakørende lastvogne mv. skal begrænses mest muligt. Køretøjer må, på råstofgravens areal, ikke holde med motoren i gang, med mindre læsning gør det påkrævet.

7. Der må ikke opstå støvgener uden for råstofgravens areal. Konstateres støvgener, der kan henføres til virksomhedens drift, skal der træffes foranstaltninger til nedbringelse af generne.
8. Hvis der sker skader på skel eller evt. levende hegn er indvinder forpligtet til at udbedre skaderne.
9. Der skal ske en løbende efterbehandling af afgravede områder i samme takt som indvindingen skrider frem. Ved graveområdet forstås områder, hvor gravning er påbegyndt, dog undtaget områder, som anvendes til interne veje, lager og produktionsanlæg.
10. Råstofindvindingen skal tilrettelægges og udføres i overensstemmelse med graveplanen, jf. bilag 2. Alle ændringer i graveplanen skal godkendes af Region Syddanmark.
11. Region Syddanmark skal til enhver tid holdes underrettet om, hvem der forestår indvindingen.
12. Personalet skal være bekendt med vilkårene i denne tilladelse samt den til dato gældende grave- og efterbehandlingsplan.

Afstandskrav

13. Grænsen for det område der må graves i, skal sættes af i marken efter nærmere aftale med Region Syddanmark. Pælene til afmærkning mv. må ikke fjernes, og skal sikres, så de ikke bliver beskadiget.
14. Der må der ikke graves nærmere end 3 m fra naboskel. Der må efter de 3 m ikke graves under et skråningsanlæg på 1:1,5.
15. Der må ikke graves nærmere end 10 m fra Tjæreborgvej målt fra vejskel. Der må efter de 10 m ikke graves under et skråningsanlæg på 1:2.
16. Tilladt gravedybde er 2,5 m.

Vilkår for etablering af klægdepot

17. Klægdepotet må maksimalt bestå af 1.000 m³ klæg.
18. Klægdepotet anlægges i forlængelse af det eksisterende depot langs den vestlige arbejdsvej (den såkaldte interimsvej) ud for Digesøens sydvestlige del og efter nærmere aftale med Region Syddanmark.
19. Klægdepotet må ikke blive højere end 1,5 m over det omgivende terræn.
20. Klægdepotet skal anlægges med svagt skrånende sider.
21. Klægdepotet skal straks efter etableringen tilsås med en græsblanding.

Vej og trafik

- 22. Adgang til klæggraven skal ske via den eksisterende overkørsel til Sneum Slusevej.
- 23. Adgangsvejen skal renholdes efter behov.
- 24. Adgangsvejen skal uden for åbningstiden være aflåst/afspærret med bom eller kæde.

Forureningsforebyggelse

- 25. Der skal drages omsorg for, at grundvandet ikke forurenes af oliespild fra maskiner, og eventuelle brændstoftanke og for, at gravearbejderne ikke forårsager ødelæggelse eller beskadigelse af vandforsyningen i området.
- 26. Alt arbejde med miljøfremmede stoffer skal ske under iagttagelse af den krævede sikkerhed og i lukkede containere eller over spildbakker med videre.
- 27. Tankning, olieskift og lignende af grave- og læssemaskiner samt dumpere og andre selvkørende maskiner skal foregå uden for selve gravearealet, og som minimum skal olieskift, vask med videre finde sted på et godkendt, befæstet areal. Det samme gælder så vidt muligt for service og reparation.
- 28. Sorteringsanlæg, generatorer og andre mere stationære anlæg kan tankes fra en entreprenørtank, der medbringes ved hver tankning. Tankanlægget skal være indrettet så spild undgås, og tankning skal foregå under konstant tilsyn.
- 29. Køretøjer og andre maskiner skal holdes i god stand, så der ikke forekommer oliedryp.
- 30. Tanke, beholdere og tankanlæg med olieprodukter, benzin og lignende skal opbevares forsvarligt uden for selve gravearealet i aflåst container med spildbakke, så der ikke er risiko for forurening af jord og grundvand eller regn- og spildevandssystemer. Opsætning af olietanke skal anmeldes til kommunen.
- 31. Afskaffelse af affald skal ske i henhold til Esbjerg Kommunes Regulativ for affald.
- 32. Der må ikke deponeres affald eller andet, der kan forurene grundvand, jord og undergrund i grusgraven. Der skal træffes effektive foranstaltninger mod forurening f.eks. ved hegning.
- 33. Der må ikke foretages afbrænding i klæggraven.

Vilkår overført fra Esbjerg Kommunes tilladelser og dispensationer

Tilsyn med vilkår 34 – 63 varetages af Esbjerg Kommune.

Tilladelse til udledning af overfladevand fra klæggravning til Sneum Digesø, jf. Bilag 4.

34. Vandet må alene afledes fra gravearealerne vha. grøfter og grøblerender.
35. Vandet må kun udledes til Sneum Digesø i det i ansøgningen angivne punkt. Udledning til øvrige vandsystem af grøfter og Sneum Å er ikke tilladt.
36. Vandet på ikke pumpes op fra jorden, eller pumpes fra grøfterne til Sneum Digesø.
37. Bundkoten af afledningsgrøfterne må ikke være lavere end laveste gravedybde.
38. Udledning må kun ske i perioden hvor indvinding er tilladt, dvs. 1. september til 1. februar.
39. Uden for indvindingsperioden skal alle afvandingsgrøfter og -render være aflukkede eller opfyldt, således at der ikke kan ske afdræning af arealerne eller udsivning til Sneum Digesø.
40. Der må ikke udledes klæg, sand eller slam til recipient i forbindelse med udledningen.
41. Såfremt det udledte vand indeholder synligt opslæmmet materiale, okker eller lignende stoffer, underrettes tilsynsmyndigheden (Esbjerg Kommune) straks.
42. Tilsynsmyndigheden kan til enhver tid foretage tilsyn for overholdelse af vilkår, herunder vilkår 40.
43. Såfremt der findes udledte stoffer jf. vilkår 40 skal der etableres et bassin for enden af afledningsgrøften umiddelbart før udledningen i søen. Dimensionering af bassin aftales med tilsynsmyndigheden ud fra afstrømningsopland, udledningsflow mv.
44. Udledningen gennemføres i øvrigt som beskrevet i ansøgningsmaterialet.

Dispensation til indvinding af klæg og ændring af Sneum Digesø, jf. Bilag 5

45. Indvindingsarbejdet må kun ske i vinterhalvåret fra 1. september til 1. februar.
46. Nyetablerede søarealer skal anlægges med jævnt skrånende bund og bredder. Hældningen må ikke være stejlere end 1:8. Anlægget skal i den forbindelse være så fladt at erosion af brinkerne mindskes mest muligt. Dette gælder ligeledes bredderne på den ø, som frigraves i forbindelse med indvindingen.
47. Afstanden mellem landarealer og evt. øer i den nye sø, skal være minimum 20 m og vanddybden minimum 1 m på det dybeste sted.
48. Det nye søareal udformes som beskrevet i reetableringsplanen – Se bilag 3.

49. Det opgravede materiale skal placeres i depotet ved forvaltningsområdets vestlige grænse.
50. En eventuel midlertidig deponering ved søen med henblik på afdrypning af materialet må kun finde sted i graveperioden. Alt opgravet materiale skal således være lagt i depot senest 1. februar, ved gravesæsonens afslutning.
51. Uegnet klæg skal indarbejdes i nyetablerede bredder og må ikke bruges til opfyldning af lavninger i forvaltningsområdet.
52. Deponering af uegnet klæg, må ikke finde sted på arealets centrale dele, men placeres uden for det rødstiplede areal markeret på nedenstående figur 3.

Figur 3 viser klægedepotet, graveetaperne og den rødstiplede linje, der markerer hvor deponering af uegnet klæg må placeres.

53. Der må ikke påfyldes jord på den nyetablerede ø. Det eksisterende terræn på øen må ikke reguleres.
54. Efterbehandling af graveetaperne skal foregå løbende og i alle tilfælde være afsluttet senest 1. februar, ved gravesæsonens afslutning.

55. Skulle det vise sig umuligt at gennemføre fuldstændig reetablering af en graveetape inden 1. februar, skal reetableringen af den pågældende etape udføres i løbet af den næst kommende gravesæson.
56. Hvis et areal ønskes afvandet i forbindelse med kommende klægindvinding skal dette godkendes af Esbjerg Kommune.
57. Afvandingsmetoden aftales i hvert enkelt tilfælde med Esbjerg Kommune og kan fx foregå ved pumpning eller etablering af midlertidige grøfter.
58. Afvandingen skal indmeldes til Esbjerg Kommune senest 3 måneder før udgravningen af det relevante areal. I den forbindelse oplyses kommunen om følgende:
 - a. graveområdets placering og størrelse,
 - b. forventet tidspunkt for gennemførelse af indvindingen og
 - c. hvorledes afvandingen ønskes udført.
59. Arealer kan kun afvandes i det omfang det kan påvises at være nødvendigt for det planlagte gravearbejde.
60. Afledt vand skal altid ledes til digesøen eller eksisterende vandfyldte lavninger i forvaltningsområdet. Aldrig til skelgrøfter eller vandløb.
61. Evt. etablerede afvandingsforanstaltninger til en given graveetape, skal være fjernet senest 1. februar, ved gravesæsonens afslutning.
62. Interimsveje må ikke virke opstuvende på vand i området. Disse etableres om nødvendigt med rørunderføringer, så evt. overfladevand kan strømme under vejen og over terræn til digesøen, eller lavningerne nord for søen.
63. Vandstanden i digesøen må ikke reguleres i forbindelse med udgravningen.

Efterbehandlingsvilkår

64. Efterbehandlingen skal ske efter den godkendte efterbehandlingsplan, jf. bilag 3. Arealet skal efterbehandles efter principperne i den eksisterende klæggravesø, jf. vilkår 67. Alle ændringer i efterbehandlingsplanen skal godkendes af Region Syddanmark.
65. Efterbehandlingsarbejdet skal påbegyndes og gennemføres så tidligt, som det under hensyn til klæggravens drift, er praktisk muligt. Indvindingen starter med etape 1 fra den nordlige søbred og afsluttes ved etape 5/reservearealet. Efterbehandlingen skal ske således at graveetaperne indpasses i det eksisterende søområde. En etape må ikke påbegyndes før den forrige er efterbehandlet.
66. Der skal stilles en sikkerhed for gennemførelsen af efterbehandlingen. Region Syddanmark kan kræve sikkerhedsstillelsen forhøjet, hvis det findes nødvendigt på grund af ændringer i efterbehandlingsplanen og/eller andre forhold. Sikkerheden skal gælde til efterbehandlingen er udført og godkendt af Region Syddanmark.
67. Arealet skal efterbehandles til engområde med sø og ø, jf. bilag 3. Søen skal anlægges med jævnt skrånende bund og bredder. Hældningen må ikke være stejlere end 1:5. Anlægget skal i den forbindelse være så fladt, at erosion af brinkerne reduceres i videst muligt omfang. Dette gælder også øen.
68. Forinden større efterbehandlingsarbejder påbegyndes, skal Region Syddanmark underrettes herom, således at evt. tvivlsspørgsmål omkring efterbehandlings udførelse kan afklares.
69. Fjernes eller beskadiges beplantning i skel skal en tilsvarende beplantning etableres som en del af efterbehandlingsarbejdet.
70. Graveområdet skal umiddelbart efter gravearbejdets afslutning ryddes for alle i tilknytning til råstofindvindingen opførte oplag der virker skæmmende i naturen.
71. Såfremt tilladelsen inddrages i medfør af Råstoflovens § 24, indtræder efterbehandlingsforpligtigheden omgående.
72. I tilfælde af gravning på tilgrænsende ejendomme kan Region Syddanmark på et hvilket som helst tidspunkt, under som efter gravningens afslutning, forlange gennemgravning og efterbehandling af skelområdet, således at hele forekomsten udnyttes, og således at der ikke står en vold tilbage mellem ejendommene.
73. Når efterbehandlingen af indvindingsområdet er godkendt af Region Syddanmark, vil de tinglyste bestemmelser blive afløst og sikkerhedsstillelsen blive frigivet.

Generelle bestemmelser

Følgende gælder i øvrigt efter råstofloven:

Tilladelsen kan tilbagekaldes af Region Syddanmark i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkår, eller efter lovgivningen i øvrigt.

Klæg indvindes efter behov, og dermed ikke kontinuerligt. Derfor bortfalder tilladelsen ikke selvom den ikke er udnyttet tre år efter, at den er meddelt, ej heller hvis den ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år, jf. råstoflovens § 10, stk. 7.

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning.

Region Syddanmark kan på et senere tidspunkt fastsætte yderligere vilkår eller foretage ændringer af allerede stillede vilkår, såfremt dette måtte vise sig nødvendigt.

Findes der under indvindingen grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre jordfaste fortidsminder, skal fundet straks anmeldes til Sydvestjyske museer. Indvindingen skal standses i det omfang den berører fortidsmindet.

I tilfælde af at en virksomhed, som foretager indvinding, går konkurs eller i betalingsstandsning m.v., er såvel ejendommens ejer som den, der driver virksomheden, forpligtiget til straks at underrette Region Syddanmark.

Tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt, jf. Jordforureningslovens § 52.

Resultater af råstofboringer eller prøveboringer i jorden skal indberettes til Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse inden 3 måneder efter udførelsen. Indberetningen skal ske på særlige skemaer, jf. råstoflovens § 28, stk. 1.

Der skal betales råstofafgift ved indvinding af naturbundne råstoffer, jf. lov nr. 1408 af 21. december 2005 om ændring af lov om afgift af affald og råstoffer.

Tilladelsen fritager ikke indehaveren af tilladelsen for ansvar over for tredjemand efter sædvanlige naboretlige regler.

Erstatningsansvar for eventuelle skader opstået som følge af indvindingen, påhviler vedkommende, der udnytter tilladelsen efter de almindelige erstatningsregler.

Sikkerhedsstillelse

Darum-Tjæreborg Digelag skal stille en sikkerhed til sikring af efterbehandlingsarbejderne på matr. nr. 71 Allerup By, Sneum på kr. 100.000 [indeks 102,52, 2. kvartal 2016].

Beløbets størrelse er fastlagt ud fra et estimat på en efterbehandlingspris på 100.000 kr. pr. (åbent) ha, og kan ifølge vilkår 3 justeres løbende såfremt det ønskes at have et større areal åbent.

Der skal fremsendes en garanti til Region Syddanmark, inden tilladelsen kan tages i brug.

Sikkerhedsstillelsens størrelse afhænger af at det aktuelle gravefelt ikke overstiger 1 ha og kan reguleres, når Region Syddanmark skønner dette nødvendigt af hensyn til ændringer i prisniveau, graveplan, efterbehandling eller lignende.

Sikkerhedsstillelsen skal årligt indekseres pr. 1. april efter Danmarks Statistiks reguleringsindeks for jordarbejder. Sikkerhedsstillelsen reguleres efter foregående års indeks for 4. kvartal.

Sikkerhedsstillelsen skal være gældende indtil efterbehandlingsarbejdet er afsluttet og godkendt af Region Syddanmark, idet sikkerhedsstillelsen først da vil kunne frigives.

Tinglysning

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning. Vilkårene om efterbehandling skal efter reglerne tinglyses på ejendommene, når klagefristen er udløbet. Tinglysningen sker i medfør af Råstoflovens § 10, stk. 5 med Region Syddanmark som påtaleberettiget.

Indvinder skal efter loven betale tinglysningen. Når tinglysningen er sket, vil Region Syddanmark sende en regning for udlagt tinglysningsgebyr.

Tilsyn

Region Syddanmark er tilsynsmyndighed i forhold til, at vilkårene i tilladelsen overholdes. Tilsynsmyndigheden kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold skal berigtiges inden for en nærmere fastsat frist. Tilsynsmyndigheden kan, såfremt et påbud ikke efterkommes indenfor den fastsatte frist, lade de påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning.

Afgørelse om ikke VVM-pligt

Region Syddanmark har gennemført en VVM-screening af det ansøgte, jf. bilag 6. Det vurderes samlet, at en tilladelse til det ansøgte ikke kræver udarbejdelse af en VVM-redegørelse (Vurdering af Virkninger på Miljøet), da den ansøgte klægindvinding ikke vurderes at give anledning til væsentlige ændringer af miljøpåvirkningen.

Der er i klægindvindingstilladelsen stillet vilkår, der tager hensyn til de konkrete miljøpåvirkninger, som klægindvindingen medfører.

Screeningen er ikke en indvindingstilladelse, men alene en afgørelse om at projektet ikke skal gennem en VVM-proces.

Lovgrundlaget

Afgørelsen om ikke VVM-pligt er meddelt i henhold til VVM-bekendtgørelsen § 3, stk. 1⁴.

Screening er en administrativ proces, hvor projektet vurderes i forhold til en række faste kriterier, bl.a.

- projektets dimensioner,
- den miljømæssige sårbarhed i de geografiske områder, der kan blive berørt,
- påvirkningens omfang (geografisk og omfanget af personer, der berøres),
- påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet,
- kumulative effekter

Regionen har på baggrund af det ovenstående og bilag 6 vurderet, at de generelle miljøregler, samt de vilkår der er stillet for klægindvindingen, er tilstrækkelige til at sikre miljøet i det aktuelle tilfælde.

⁴ Bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.

Ansøgningsprocessen

Ansøgning – udtalelser og tilladelser (stjernehøring)

Ansøgningsmaterialet har været sendt i høring fra den 27. maj til den 10. juli 2015 til følgende:

Esbjerg Kommune,
Naturstyrelsen,
Nationalpark Vadehavet,
Sydvestjyske Museer,
Esbjerg Lufthavn,
Naboer og
Darum-Tjæreborg Digelag.

Region Syddanmark har ikke undersøgt om der findes forsyningsledninger i området. Det påhviler derfor indvinder at indhente de fornødne ledningsoplysninger, og samtidig kontakte ledningsejerne.

I forbindelse med stjernehøringen er der indkommet høringssvar fra Esbjerg Kommune, Nationalpark Vadehavet, Darum-Tjæreborg Digelag samt fra en nabo. Resumeer af de indkomne høringssvar er vedlagt som bilag 8. På bilag 9 er regionens svar til de indkomne høringssvar.

Kommunens høringssvar af 8. juli 2015 samt supplerende høringssvar af 14. juli 2015 kan opsummeres i følgende punkter:

1. International naturbeskyttelse
2. Vandstanden i Sneum digesø mod syd
3. Tidspunkt for indvindingen
4. Efterbehandlingen
5. Tilladelse til projektet
6. Klægdepoter

Nationalpark Vadehavets høringssvar af 23. juli 2015 samt supplerende høringssvar af 3. september 2015 kan opsummeres i følgende punkter:

1. Forekomster af klæg
2. Forvaltningsområde
3. Natura 2000-område og målsætninger
4. Graveplan
5. Graveområde
6. Efterbehandling
7. Indvinding efter behov

8. Klægdepoter
9. Naturindhold

Darum Tjæreborg Digelags høringssvar af 10. august 2015 kan opsummeres i følgende punkter:

1. Vandstand
2. Tidspunkt for indvinding
3. Efterbehandling
4. Klægdepoter

På baggrund af de indkomne høringssvar blev der den 14. september 2015 afholdt et møde mellem Nationalpark Vadehavet, Darum-Tjæreborg Digelag, Region Syddanmark og Esbjerg Kommune. På mødet blev de overstående punkter drøftet. Referatet fra mødet er vedlagt som bilag 10. Efterfølgende blev området ved Sneum Digesø besigtiget den 23. oktober 2015. Referatet fra denne besigtigelse er vedlagt som bilag 11.

Partshøring

Region Syddanmark har foretaget partshøring i medfør af Forvaltningslovens § 19, stk. 1. Formålet med høringen er at Regionen træffer den endelig afgørelse på et fuldt oplyst grundlag. Høringen forløb i perioden 5. oktober 2016 – 2. november 2016, og har været sendt i høring hos følgende:

Darum-Tjæreborg Digelag, Alsædvej 3, 6740 Bramming på mail: josef@bbsyd.dk		
Anna Maria Jensen og Jens Peder Jensen	Præstegårdsvej 5 og Liljevej 27	6731 Tjæreborg og 8620 Kjellerup
Arne Nordby	Præstegårdsvej 3	6731 Tjæreborg
Bent Nørgaard og Tina Præstiin	Solbjerg Plantagevej 3	6731 Tjæreborg
Lars Lauridsen, Mads Lauridsen, Simon Lauridsen	Terpagervej 3, Terpagervej 6, Østergade 15	6740 Bramming
Niels Brink Nielsen	Sneumvej 102	6731 Tjæreborg
Thomas Helle	Allerupvej 22	6731 Tjæreborg
Ketty Godt og Bent Godt	Engetvedvej 5	8653 Them
Boet efter: Henry Peder Jensen	Majsmarken 1	7190 Billund
v/Advokat Ellen Marie Sørensen		
Esbjerg Lufthavn, John Tranusvej 20, 6705 Esbjerg Ø på mail: anebe@esbjergkommune.dk		
Esbjerg Kommune, Torvegade 74, 6700 Esbjerg på mail: raadhuset@esbjergkommune.dk og cc. std@esbjergkommune.dk		
Kystdirektoratet, Højbovej 1, 7620 Lemvig på mail: htm@kyst.dk		
Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) på mail: svana@svana.dk		
SVANA Sydjylland på mail: syd@svana.dk		
Nationalpark Vadehavet på mail: jofri@danmarksnationalparker.dk		

Der er indkommet følgende høringssvar:

Hvem	Høringssvar	Region Syddanmarks bemærkninger
John Frikke fra Nationalpark Vadehavet	Området er også omfattet af en deklaration, hvor de tinglyste bestemmelser omhandler bl.a. drift af de ansøgte arealer. Det ønskes at det samlede indvindingsområde udvides, så der er mere tør natur omkring søområdet. At der kun indvindes klæg når dette er nødvendigt. Efterbehandling og gravearbejdet bør følge den tidligere tilladelse på området. Klæg fra indvindingsområdet bør primært bruges til reparation / vedligehold af Darum-Tjæreborg Dige. Hele matr. nr. 71 Allerup By, Sneum bør være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Vedr. ejerforhold bør det nævnes at ejendommen er tilskødet Darum-Tjæreborg Digelag. Enkelte spørgsmål til nummerering af vilkår og afklaringer.	Indarbejdet i tilladelsen. Regionen Regionen er på nuværende tidspunkt i gang med at udarbejde et tillæg til råstofplan 2016, som netop skal omhandle klæg. Indarbejdet i tilladelsen. Indarbejdet i tilladelsen. Se bl.a. bilag 3 og vilkår 67. Indarbejdet i videst muligt omfang i tilladelsen. Det er Esbjerg Kommune der er myndighed herfor. Hvordan digelaget er blevet ejere af ejendommen er ikke relevant ved sagsbehandling efter råstofloven. Indarbejdet i tilladelsen.
Steen Donner fra Esbjerg Kommune	Enkelte spørgsmål til nummerering af vilkår.	Indarbejdet i tilladelsen.

Høring af Esbjerg Kommune vedr. fastsættelse af efterbehandlingsvilkår

Region Syddanmarks udkast til tilladelsen har været i høring hos Esbjerg Kommune omkring fastsættelse af vilkår om efterbehandling i perioden 5. oktober 2016 – 2. november 2016 i medfør af Råstoflovens § 10a, og der er indkommet følgende høringssvar.

Der er ikke indkommet høringssvar under høringen af Esbjerg Kommune for så vidt angår efterbehandlingsvilkårene.

Klagevejledning

Region Syddanmarks afgørelse efter råstofloven og planloven (for så vidt angår retlige spørgsmål) kan påklages til Natur og Miljøklagenævnet. Klageberettigede er adressaten for afgørelsen, en offentlig myndighed, enhver der i øvrigt har en væsentlig individuel interesse i afgørelsen, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger og organisationer, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Hvis I ønsker at klage over denne afgørelse til Natur og Miljøklagenævnet skal der klages via Klageportalen, som I finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.virk.dk eller www.borger.dk. Der logges på www.virk.dk eller www.borger.dk, som man plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Regionerne, da vi har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. En klage koster kr. 500. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for Region Syddanmark i klageportalen senest den 6. januar 2017 kl. 23.59. Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Klage i henhold til råstofloven har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra modtagelsen af dette brev.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til undertegnede.

Med venlig hilsen

Camilla Bjerre Scheffel
Landskabsforvalter

Kopi er sendt til:

Darum-Tjæreborg Digelag, Alsædvej 3, 6740 Bramming på mail: josef@bbsyd.dk		
Anna Maria Jensen og Jens Peder Jensen	Præstegårdsvej 5 og Liljevej 27	6731 Tjæreborg og 8620 Kjellerup
Arne Nordby	Præstegårdsvej 3	6731 Tjæreborg
Bent Nørgaard og Tina Præstiin	Solbjerg Plantagevej 3	6731 Tjæreborg
Lars Lauridsen, Mads Lauridsen, Simon Lauridsen	Terpagervej 3, Terpagervej 6, Østergade 15	6740 Bramming
Niels Brink Nielsen	Sneumvej 102	6731 Tjæreborg
Thomas Helle	Allerupvej 22	6731 Tjæreborg
Ketty Godt og Bent Godt	Engetvedvej 5	8653 Them
Boet efter: Henry Peder Jensen	Majsmarken 1	7190 Billund

v/Advokat Ellen Marie Sørensen

Esbjerg Lufthavn, John Tranumsvej 20, 6705 Esbjerg Ø på mail: anebe@esbjergkommune.dk

Esbjerg Kommune, Torvegade 74, 6700 Esbjerg på mail: raadhuset@esbjergkommune.dk cc: std@esbjergkommune.dk

Kystdirektoratet, Højbovej 1, 7620 Lemvig på mail: kdi@kyst.dk

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) på mail: svana@svana.dk

SVANA Sydjylland på mail: syd@svana.dk

Nationalpark Vadehavet på mail: jofri@danmarksnationalparker.dk

Kulturarvsstyrelsen, post@kulturstyrelsen.dk

Dansk Botanisk Forening, dbotf@mail.tele.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening Esbjerg, Esbjerg@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening Sydvestjylland, pesus@esenet.dk

Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk

Friluftsrådet Kreds Sydvestjylland, sydvestjylland@friluftsradet.dk

SKAT, myndighed@skat.dk

Bilagsoversigt:

1. Oversigtskort
2. Graveplan
3. Efterbehandlingsplan
4. Tilladelse til udledning af overfladevand fra klæggravning til Sneum Digesø
5. Dispensation til indvinding af klæg og ændring af Sneum Digesø
6. VVM-screening
7. Natura 2000 vurdering (væsentlighedsvurdering)
8. Resume af de indkomne høringssvar
9. Regionens bemærkninger til de indkomne høringssvar
10. Referat fra møde afholdt den 14. september 2015
11. Referat fra besigtigelse den 23. oktober 2015

Bilag 1 – Oversigtskort

Signaturforklaring

Graveområde

Bilag 2 – Graveplan

Signaturforklaring

	Graveområde		Vendeplads		Klægdepot
	Graveetape		Eksisterende vej		
			Ny vej		

Bilag 3 – Efterbehandlingsplan, jf. vilkår 67

Signaturforklaring

- Vej
- Sø

Bilag 4 - Tilladelse til udledning af overfladevand fra klæggravning til Sneum Digesø

Esbjerg
Kommune

Teknik & Miljø
Natur & Vandmiljø

Darum-Tjæreborg Digelag
Alsædvej 3
6740 Bramming

Att. Flemming Storgaard
Email: flst@pc.dk

Torvegade 74, 6700 Esbjerg

Dato	05-04-2016
Sagsbehandler	Johannes Lomborg
Telefon direkte	76 16 51 34
E-mail	jolom@esbjergkommune.dk
Sagsid	15/25484

Tilladelse til udledning af overfladevand fra klæggravning til Sneum Digesø. Matr.nr. 71, Allerup By, Sneum.

Der meddeles hermed tilladelse til udledning af overfladevand og overfladenært grundvand fra klæggravningsområder, matr.nr. 71, Allerup By, Sneum, til Sneum Digesø, samme matrikel. Tilladelsen gives i medfør af Miljøbeskyttelseslovens § 28 stk. 1. Tilladelsens omfang, forudsætninger og vilkår fremgår af nedenstående. Tilladelsen gives tidsbegrænset, og udløber d. 31. december 2036.

Vilkår

Tilladelsen meddeles på følgende vilkår. Baggrunden for tilladelsen og vilkårene kan i øvrigt ses af vedlagte miljøtekniske redegørelse.

1. Vandet fra gravearealerne må alene afledes vha. grøfter og grøblerender.
2. Vandet må kun udledes til Sneum Digesø i det i ansøgningen angivne punkt. Udledning til øvrige vandsystem af grøfter og Sneum Å er ikke tilladt.
3. Vandet på ikke pumpes op fra jorden, eller pumpes fra grøfterne til Sneum Digesø.
4. Bundkoten af afledningsgrøfterne må ikke være lavere end laveste gravedybde, dog må grøfterne ikke
5. Udledning må kun ske i perioden hvor 15. juli til 1. marts.
6. Uden for udledningsperioden skal alle afvandingsgrøfter og -render være aflukkede eller opfyldt, således at der ikke kan ske afdræning af arealerne eller udsivning til Sneum Digesø.
7. Der må ikke udledes opslæmmet klæg, sand eller slam til recipient i forbindelse med udledningen.
8. Såfremt det udledte vand indeholder synligt opslæmmet materiale, okker eller lignende stoffer, underrettes tilsynsmyndigheden (Esbjerg Kommune) straks.

EnergiMetropol
ESBJERG

Telefon 76 16 16 16
www.esbjergkommune.dk

9. Tilsynsmyndigheden kan til enhver tid foretage tilsyn for overholdelse af vilkår, herunder vilkår 7.
10. Såfremt der findes udledte stoffer jf. vilkår 7 skal der etableres et bassin for enden af afledningsgrøften umiddelbart før udledningen i søen. Dimensionering af bassin aftales med tilsynsmyndigheden ud fra afstrømningsopland, udledningsflow mv.
11. Udledning må kun ske så længe vilkårene i den til enhver tid gældende § 3-dispensation til udvidelse af Sneum Digesø i forbindelse med indvinding af klæg er overholdt, begyndende med afgørelsen af 4. april 2016.
12. Tilladelsen må alene udnyttes hvis der foreligger en gældende og endelig gravetilladelse for området
13. Udledningen gennemføres i øvrigt som beskrevet i ansøgningsmaterialet.

Supplerende bemærkninger

Tilladelsen bortfalder hvis den ikke udnyttes inden 2 år fra meddelelsen.

Klagevejledning

Klage efter miljøbeskyttelsesloven

Tilladelsen efter miljøbeskyttelsesloven kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af de klageberettigede, der fremgår af §§ 98, 99 og 100 i miljøbeskyttelsesloven.

Klagen skal være modtaget senest 4 uger efter offentliggørelsen af denne afgørelse.

En klage skal indgives via Klageportalen. På forsiden af www.nmkn.dk er der et link til Klageportalen. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Man logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom man plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når man klager, skal man betale et gebyr på kr. 500. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Esbjerg Kommune. Anmodningen sendes så vidt muligt elektronisk til miljo@esbjergkommune.dk eller pr. brev til Esbjerg Kommune, Natur & Vandmiljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg. Esbjerg Kommune videresender herefter din anmodning til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

En klage har ikke opsættende virkning, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet. Det betyder, at samtlige krav skal efterkommes, såfremt tilladelsen udnyttes. Udnyttelsen af tilladelsen sker dog på ansøgerens eget ansvar og indebærer ingen indskrænkning i klagemyndighedens ret til at ændre eller ophæve tilladelsen.

Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. miljøbeskyttelseslovens § 101, stk. 1.

Tilladelsen vil blive offentliggjort på kommunens hjemmeside www.esbjergkommune.dk/annoncer mandag d. 11. april.

Med venlig hilsen

Johannes Lomborg
Biolog

Bilag:

Miljøteknisk redegørelse

Til flg. klageberettigede eller andre som har bedt om orientering om kommunens afgørelser sendes kopi af afgørelsen:

Region Syddanmark, att. Jens Underbjerg, jens.underbjerg@rsyd.dk

Josef Josefsen, josef@bbsyd.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dnesbjerg-sager@dn.dk

Friluftsrådet, sydvestjylland@friluftsradet.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Syd, sesyd@sst.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk og cvkprivat@gmail.com

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Danmarks fiskeriforening, mail@dkfisk.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, v/ formand Niels Barslund, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Kopi til orientering sendes til:

Nationalpark Vadehavet, vadehavet@danmarksnationalparker.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Miljøteknisk redegørelse

Baggrund for ansøgningen

Darum-Tjæreborg digelag har ansøgt Region Syddanmark om tilladelse til fortsat indvinding af klæg på de dele af matr.nr. 71 Allerup By, Sneum der ikke er udgravede.

Region Syddanmark skal behandle ansøgningen, og skal som en del af samordningspligten ansøge andre myndigheder om de tilladelser og dispensationer efter anden lovgivning, der er nødvendige for gennemførelsen af det ansøgte projekt. Region Syddanmark har derfor, på vegne af digelaget, ansøgt Esbjerg Kommune om udledningstilladelse, dispensation jf. naturbeskyttelsesloven mv. I nærværende afgørelse behandles alene udledningstilladelsen.

Projektbeskrivelse jf. ansøgningen

Der søges alene om en vejrbestemt udledning af overfladevand og overfladenært grundvand, som kan afledes ved grøfter og grøblerender etableret indtil 0,5 m i dybden. Der afledes således ikke vand ved udpumpning med sugespidsanlæg, boring mv. fra under terræn.

Der søges ikke om en bestemt mængde vand, idet denne er bestemt af nedbørsmængden i oplandet og afstrømnings-graden og -hastigheden fra det naturlige opland. Disse variable kendes ikke præcist.

Ansøger forventer ikke noget indhold af forurenende stoffer i vandet. Dog angives der risiko for indhold af sediment, som kan søges bundfældet i et midlertidigt bassin, såfremt det vurderes nødvendigt.

Arealet, såvel graveområde som digesøen, ejes af Darum-Tjæreborg Digelag, på vegne af Esbjerg Kommune.

Der søges kun om udledning i en del af året (efterår- og vintersæson). Der er udpeget et enkelt udledningspunkt.

Ansøgningen er vedlagt oversigtskort med indtegnning af udledning og gravearealer.

Lilla streg markerer de enkelte graveetaper, som ønskes afvandet midlertidigt af en til flere omgange afhængig af behovet for klæg og forekomstens egnethed. Rød stjerne markerer udledningsstedet

Påvirkning af det hydrologiske system

Ansøgningen angiver ikke en gennemsnitlig eller maksimal afledt vandmængde at vurdere den hydrauliske påvirkning ud fra.

Idet der søges alene om vejrbestemt udledning, som kan afledes ved gravitation via grøfter og grøblerender, er den hydrauliske belastning vurderet ud fra nedbørsmængderne. Hydraulisk påvirkning fra udpumpning finder ikke sted.

I vurderingen inddrages også at udledning sker til Sneum Digesø, som er den naturlige recipient for afstrømning fra arealerne. Således afvander områderne i forvejen overvejende til søen. Der sikres med tilladelsens vilkår at der ikke sker direkte udledning til det omkringliggende vandløbs- og grøftesystem.

Ifølge kommunens oplysninger ligger afvandingsområdet stort set inden for oplandet for Sneum Digesø. Kun en smal stribe langs arealets nordside kan tænkes at have afstrømning til øvrige recipienter, som dog har den

samme større vandløbsrecipient, Sneum Å, som søen. Det vurderes at der ikke vil ske overførsel af vand fra et vandløbsopland til et andet.

Sneum Digesø er i *Vandplan 2009-2015 Vadehavet* udpeget som en kalkrig, brunvandet, fersk, lavvandet sø (type 13) og målsat til god økologisk tilstand. Søens tilstand vurderes ikke at opfylde målsætningen i 2015.

En evt. indsats for søens tilstand er udskudt pga. tekniske og naturlige årsager. Problemstillingen er primært en belastning fra en bestand af naturligt forekommende fugle. Søen vurderes at være belastet med næringsstoffer fra naturligt forekommende fugle, der forhindrer søen i at opnå god økologisk tilstand. Omfanget af fuglenes fortsatte påvirkning er usikker, og der er utilstrækkelig faglig viden til at fastsætte et mindre strengt miljømål.

Esbjerg Kommune vurderer, at disse forhold ikke vil blive påvirket af udledningens maksimale potentielle hydrauliske effekt på søen.

Det vurderes på den baggrund at udledningen hydraulisk ikke vil påvirke den umiddelbare recipient (Sneum Digesø), og efterfølgende heller ikke vandløbssystemet, som fører til Sneum Å. Det er ligeledes kommunens vurdering, at der ikke vil ske hydrauliske påvirkninger af søen, vandløbet eller slutrecipienten (Vadehavet), som vil være til hinder for opfyldelse af deres målsætninger i *Vandplan 2009-2015 Vadehavet*.

Forureningskilder

Jf. *bekendtgørelse 1725 af 16/12 2015 om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet*, samt ændringer hertil, skal Esbjerg Kommune sikre overholdelse af miljøkvalitetskrav fastsat i bilag 2 til bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål (*bekendtgørelse 1070 af 9. september 2015 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand*), vandplanen eller tillæg til vandplanen gældende for vandområdet, samt sikre overholdelse af miljøkvalitetskrav (§ 11 stk. 1). Der foreligger jf. *Vandplan 2009-2015 Vadehavet* ikke ændrede eller supplerende miljøkvalitetskrav. Desuden skal Esbjerg Kommune fastsætte vilkår om egenkontrol og vilkår, som sikrer at der ikke sker en øget forurening (§ 14).

Der er ingen registrerede jordforureninger i nærheden. Den nærmeste er over 800 m væk. Der vurderes derfor ingen risiko for mobilisering af denne ved afledningen.

Området ligger inden for områder udpeget som okkerpotentielle, jf. *lov 934 af 24/09 2009 om okker og bekendtgørelse 1312 af 20/11 2006 om godkendelse til udgrøftning og dræning samt støtte til bekæmpelse af okkergener*. Afledte grundvand kan derfor forventes at indeholde en vis mængde opløst jern og mangan.

Jern findes naturligt i jordbunden, bundet i stoffet pyrit. Ved borer og dræninger, hvor lagene eller vandet indeholdende pyrit iltes, frigives jern fra pyritten som opløst ferro-jern (Fe^{++}). Ferrojern er meget giftigt, og til fare for vandmiljøets tilstand. Under stadigt iltede forhold, og en højere pH, omdannes ferro-jern til ferri-jern (Fe^{+++}) der bliver synligt som

okker. Okker er ikke giftigt i samme grad som ferro-jern, men er stadig til stor skade for vandmiljøet og dyr og planter heri.

Det ansøgte beror alene på afledning af overfladevand, hvilket ikke forventes at sænke grundvandsstanden og dermed ilte jordlag med okker. For at sikre imod utilsigtet grundvandssænkning stilles der vilkår om at bundkoten for afledningsgrøfterne ikke er dybere end den dybde der graves til.

Sædvanligvis betragtes nedsivning som en bedre teknik til afledning af vand, især hvis der er risiko for indhold af okker eller andre – i jord – naturligt forekommende metaller, som kan være til skade for vandmiljøet ved direkte udledning. I den aktuelle sag er nedsivning dog ikke mulig, pga. jorden klæg-indhold, som gør den ugennemtrængelig for nedsivning. Idet der kun ønskes afledt overfladevand forventes indholdet af jern og andre jord-metaller dog at være ubetydeligt.

Sneum Digesø er i *Vandplan 2009-2015 Vadehavet* udpeget som en kalkrig, brunvand, fersk, lavvandet sø (type 13) og målsat til god økologisk tilstand. Søens tilstand vurderes ikke at opfylde målsætningen i 2015.

En evt. indsats for søens tilstand er udskudt pga. tekniske og naturlige årsager. Problemstillingen er primært en belastning fra en bestand af naturligt forekommende fugle. Søen vurderes at være belastet med næringsstoffer fra naturligt forekommende fugle, der forhindrer søen i at opnå god økologisk tilstand. Omfanget af fuglenes fortsatte påvirkning er usikker, og der er utilstrækkelig faglig viden til at fastsætte et mindre strengt miljømål.

Under tilladelsens vilkår vil der ikke tilføres stoffer til nær- og slutrecipient i koncentrationer, som vil medføre en overskridelse af de gældende miljøkvalitetskrav, eller som vil være af betydning for vandmiljøet. Ud fra ovenstående forhold vedr. forureningsrisikoen vurderes det at det ansøgte ikke vil påvirke tilstanden i søen, eller være til hinder for opfyldelse af målsætningen.

Slutrecipienten for udledningen er det marine område Vadehavet. Vadehavet er udpeget som en del af Natura 2000-område (internationalt naturbeskyttelsesområde) nr. 89 Vadehavet jf. *bekendtgørelse 408 af 01/05 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter*. Vadehavet, herunder specifikt det nærmeste vandområde 'Grådyb', er desuden vurderet som åbenvandstype (OW5), og målsat til *god økologisk tilstand* i *Vandplan 2009-2015 Vadehavet*. Grådyb medtages desuden under *Vandområder med behov for en stofbestemt indsats overfor miljøfarlige forurenende stoffer*, bl.a. pga. forekomst af kviksølv i sediment og biota, foruden i de øvrige kategorier vedr. miljøfarlige forurenende stoffer. Vadehavet er dog udpeget som undtaget fra at skulle opfylde miljømålet ved planperiodens afslutning, pga. *tekniske årsager*. Den nuværende tilstand vurderes at være "*dårlig økologisk tilstand*" og "*ikke god kemisk tilstand*". Det vurderes at det her ansøgte ikke, hverken i sig selv eller i kombination med øvrige projekter, vil påvirke tilstanden i Vadehavet, eller være til hinder for opfyldelse af målsætningen.

Det er på denne baggrund kommunens vurdering, at der under hensyntagen til de nævnte vilkår ikke vil ske påvirkning af overfladevand, som strider imod deres målsætninger i Vanplan 2009-2015 Vadehavet. Ligeledes vurderes det at der ikke sker en øget direkte eller indirekte forurening af overfladevand, jf. Miljømålslovens § 11 stk. 3.

§3-områder, Natura 2000-områder og Habitatdirektivets bilag IV

Søen der udledes til, samt vandløbet den afleder til, er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse.

Esbjerg Kommune har vurderet områderne omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse, og meddeler en separat dispensation efter lovens § 65 til klæggravning og udledning til søen.

I den forbindelse er det vurderet i hvilke tidsrum dyrelivet, primært fuglelivet, ved søen er mest sårbar over for forstyrrelser. Den mest sårbare periode er under yngletiden fra æglægningen til ungerne når en størrelse så de kan klare sig selv. På den baggrund er det vurderet at afvandingen og udledningen skal begrænses til perioden 15. juli til 1. marts for at undgå forstyrrelser af yngleperioden.

Søen og graveområdet ligger inden for det internationale fuglebeskyttelsesområde nr. 51 *Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb*. Nedstrøms udledningen ligger habitatområde nr. 78 *Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde*, og slutrecipienten for vandløbssystemet er det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 89 *Vadehavet*.

En række af de arter og naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for de ovennævnte internationale naturbeskyttelsesområder, kan påvirkes direkte eller indirekte af udledninger af vand og forurenende stoffer til overfladevandene. Det gælder f.eks. naturtyperne *Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn* (6430), *Flodmundinger* (1130) og *Mudder- og sandflader blottet ved ebbe* (1140), arterne odder, snæbel, gråsæl, spættet sæl m.fl. samt diverse vadefugle, som er afhængige af føde i søen og i Vadehavet. Det vurderes dog ikke at det ansøgte har et omfang eller en effekt som kan påvirke de internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt.

Ud fra det ovenstående har Esbjerg Kommune vurderet projektets evt. påvirkning af de internationale naturbeskyttelsesområder omkring projektet, jf. bekendtgørelse nr. 408 af 01/05 2007 om *udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter* § 7 stk. 1. Kommunen vurderer at projektet ikke, hverken i sig selv eller i sammenhæng med andre planer og projekter, kan påvirke de nærliggende internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt. Esbjerg Kommune vurderer endvidere, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, der er optaget i samme bilag. Detaljeret kendskab til de enkelte arters forekomst i området haves dog ikke.

Vurdering af virkning på miljøet (VVM)

Esbjerg Kommune har vurderet det ansøgte i forhold til *bekendtgørelse 1184 af 6/11 2014 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning*. Det vurderes at det ansøgte ikke omfattes af anlæg opført på bilag 1 eller 2, og hermed heller ikke af § 3 stk. 1 og 2, til bekendtgørelsen, hvormed det ansøgte ikke er omfattet af krav om en vurdering af anlæggets virkning på miljøet.

Bilag 5 – Dispensation til indvinding af klæg og ændring af Sneum Digesø

Esbjerg
Kommune

Teknik & Miljø
Natur & Vandmiljø

Darum-Tjæreborg Digelag
Alsædvej 3
6740 Bramming

Att.: Flemming Storgaard

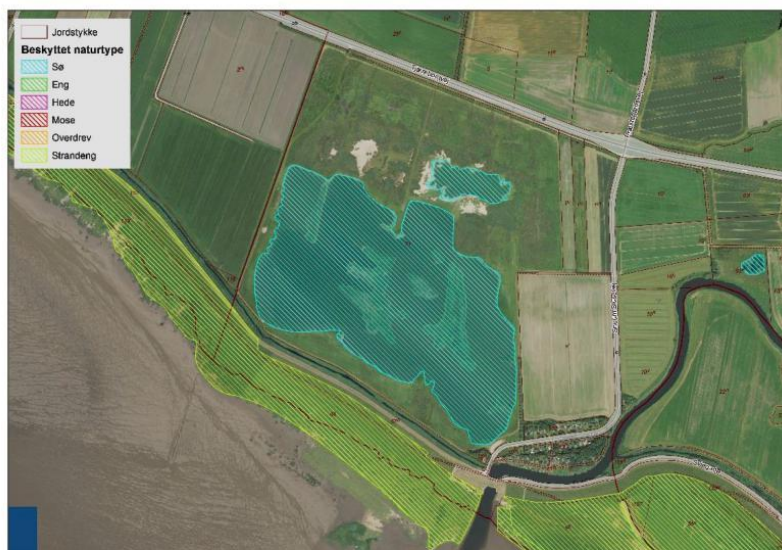
Sendt som mail til:
flst@pc.dk

Torvegade 74, 6700 Esbjerg

Dato	4-4-2015
Sagsbehandler	Mikkel Dalsgård Frederiksen
Telefon direkte	76 16 51 46
E-mail	mifre@esbjergkommune.dk
Sagsid	15/14429

Dispensation til udvidelse af Sneum Digesø i forbindelse med indvinding af klæg.

Region Syddanmark har på vegne af Darum- Tjæreborg Digelag søgt om dispensation til udvidelse af den beskyttede sø Sneum Digesø, i forbindelse med behandlingen af digelagets ansøgning om tilladelse til indvinding af klæg. Søen er ca. 27,4 ha og er beliggende på matr.nr. 71, Allerup By, Sneum.

Figur 1 - Beskyttet natur ved Sneum Digesø

EnergiMetropol
ESBJERG

Telefon 76 16 16 16
www.esbjergkommune.dk

Kommunens afgørelse

Esbjerg Kommune giver hermed dispensation til at udvide søen med et areal på op til 16,25 ha (udgravningsareal) i løbet af den kommende indvindingstilladelses løbetid. Placeringen fremgår af vedlagte kortbilag.

Dispensationen er givet på følgende vilkår:

1. Denne dispensation må kun udnyttes hvis der foreligger en gældende og endelig gravetilladelse for området

Vedrørende anlæg og udformning af søen

2. Indvindingsarbejdet må kun ske i vinterhalvåret fra 1. september til 1. marts.
3. Nyetablerede søarealer skal anlægges med jævnt skrånende bund og bredder. Hældningen må ikke være stejlere end 1:10. Dette gælder ligeledes bredderne på den ø, som frigraves i forbindelse med indvindingen.
4. Afstanden mellem landarealer og evt. øer i den nye sø, skal være minimum 20 m og vanddybden minimum 1 m på det dybeste sted.
5. Det nye søareal udformes som beskrevet i reetableringsplanen – Se Figur 2
6. Alt opgravet klæg, som ikke anvendes umiddelbart efter opgravningen, skal placeres i depotet ved forvaltningsområdets vestlige grænse.
7. En eventuel midlertidig deponering ved søen med henblik på afdrypning af materialet må kun finde sted i graveperioden. Alt opgravet materiale skal således være lagt i depot senest 1. marts, ved gravesæsonens afslutning.
8. Uegnet klæg skal indarbejdes i nyetablerede bredder og må ikke bruges til opfyldning af lavninger i forvaltningsområdet.
9. Deponering af uegnet klæg, må ikke finde sted på arealets centrale dele, men placeres uden for arealet markeret på det vedlagte oversigtskort – Se bilag 2
10. Der må ikke påfyldes jord på den nyetablerede ø. Det eksisterende terræn på øen må ikke reguleres.
11. Efterbehandling af graveetaperne skal foregå løbende og i alle tilfælde være afsluttet senest 1. marts, ved gravesæsonens afslutning.
12. Skulle det vise sig umuligt at gennemføre fuldstændig reetablering af en graveetape inden 1. marts, skal reetableringen af den pågældende etape udføres i løbet af den næst kommende gravesæson.

Midlertidig afvanding af graveetaper

13. Hvis et areal ønskes afvandet i forbindelse med kommende klægindvinding skal dette godkendes af Esbjerg Kommune.
14. Afvandingsmetoden aftales i hvert enkelt tilfælde med Esbjerg Kommune jf. den gældende tilladelse til bortledning af vand.
15. Afvandingen skal indmeldes til Esbjerg Kommune senest 3 måneder før for udgravningen af det relevante areal. I den forbindelse oplyses kommunen om følgende:
 - a. Graveområdets placering og størrelse,
 - b. forventet tidspunkt for gennemførelse af indvindingen og
 - c. hvorledes afvandingen ønskes udført.
16. Arealer kan kun afvandes i det omfang det kan påvises at være nødvendigt for det planlagte gravearbejde.
17. Afvanding af de enkelte graveetaper kan ikke igangsættes før 15. juli, af hensyn til ynglende fugle i området.
18. Afledt vand skal altid ledes til digesøen eller eksisterende vandfyldte lavninger i forvaltningsområdet. Aldrig til skelgrøfter eller vandløb.
19. Evt. etablerede afvandingsforanstaltninger til en given graveetape, skal være fjernet senest 1. marts, ved gravesæsonens afslutning.
20. Interimsveje må ikke virke opstuvende på vand i området. Disse etableres om nødvendigt med rørunderføringer, så evt. overfladevand kan strømme under vejen og over terræn til digesøen, eller lavningerne nord for søen.
21. Vandstanden i digesøen må ikke reguleres i forbindelse med udgravningen.

Disse vilkår er stillet for at sikre, sikre naturværdierne i forvaltningsområdet og hensynet til fuglebeskyttelsesområdet F51 - Ribe Holme og enge ved kongeaens udløb.

Esbjerg Kommune vil løbende føre tilsyn overholdelsen af ovenstående vilkår.

Begrundelse

Esbjerg Kommune har truffet afgørelsen på baggrund af følgende oplysninger og vurdering:

Regionen ansøger på vegne af Darum-Tjæreborg Digelag om dispensation til udvidelse af Sneum Digesø i forbindelse med indvinding af klæg. Dette vil medføre en markant forøgelse af søens nuværende areal, samt etableringen af en ny stor ø.

Gravearbejdet vil foregå i etaper fordelt over en længere årrække. De enkelte graveetaper ønskes afvandet forud for gravningen, hvilket i hvert enkelt tilfælde skal aftales forud med kommunen. Hver enkelt etape vil blive efterbehandlet, når den er færdiggravet.

Søen er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, og arealet omkring søen er omfattet af en deklaration, som er tinglyst på ejendommen. Esbjerg Kommune er påtaleberettiget i forhold til deklarationen, som bla. har til formål at sikre naturværdierne i området.

Depotet til klæg vest for søen, forlænges og udvides. Der etableres interimsveje langs det vestlige skel og i det østlige reserveområde.

Figur 2 - Skitse over reetablering af indvindingsområdet. Den lyseblå farve markerer det kommende søareal. Billede fra ansøgningsmaterialet.

Indvindingsarbejdet vil i den forbindelse medføre en markant forøgelse af aktiviteterne i området omkring søen. Herunder selve gravearbejdet, deponering af opgravet klæg og etapevis afvanding af søens opland. Dertil kommer flytning og nyetablering af interimsveje og udvidelse af et eksisterende klægdepot ved digesøens vestlige bred.

Kommunen besøgte arealet sammen med digelaget, Nationalpark vadehavet og regionen den 23. oktober 2015. Formålet med besøget var at vurdere muligheden for afvanding af de enkelte graveetaper og udbredelsen af områder med lavvandede temporære vandhuller i søens opland. Kommunen har desuden kendskab til søens plante- og dyreliv fra tidligere besøg af arealerne i forbindelse med renovering af søens bredarealer. Søen og denne opland er således besøgt i flere omgang i løbet af 2014 og 2015.

Søen fremstår umiddelbart fri for vegetation. Langs øernes bredder findes dog forekomst af tæt rørskov og i søens sydlige del, findes en blandet vegetation af bla. tagrør, alm. sumpstrå og kryb-hvene. Den nordlige del af søen, som vil blive påvirket af indvindingen, er dog uden anden vegetation end stedvise forekomster af lyse-siv i vandkanten.

Figur 3 - Dronefoto af den nordlige bred og lavvandede områder, hvor der er deponeret uegnet klæg i forbindelse med indvinding af klæg i starten af 1990'erne. Foto fra 5. oktober 2015.

Søens opland er begrænset til den matrikel hvorpå søen er placeret. Denne matrikel er omkranset af grøfter til alle sider. Søens opland vurderes dog at være ca. 21,5 ha da terrænet stedvist leder overfladevand til skelgrøfterne omkring matriklen.

Søens opland er således relativt småt og bør derfor reduceres mindst muligt i forbindelse med indvindingen af klæg på arealet. Markante begrænsninger af søens opland vil kunne medføre mindre afstrømning til søen og derved langsommere hævnning af vandstanden i søen i vinterhalvåret. Dermed vil søen være mindre modstandsdygtig overfor fordampning i sommerperioden.

Søens vandstand er i dag reguleret kunstigt til kote 0,85m DVI90. Dette niveau vil ikke blive påvirket af udvidelsen af søen eller af indvindingsarbejdet.

At vandstanden i digesøen er tilstrækkeligt høj, er i den forbindelse en vigtig forudsætning for de gode ynglemuligheder for fuglelivet ved digesøen. Da lav vandstand kan give en forøgelse af frekvensen af rovdyrbesøg på øerne.

Yderligere er græsarealerne omkring søen kendetegnet ved tilstedeværelsen af flere mindre lavninger, som lejlighedsvist kan være fyldt med vand. Også disse lavninger er vigtige fødesøgningsområder for flere fuglearter ved søen. At disse i videst muligt omfang bevares er således en vigtig del af forvaltningen af området. Af hensyn til disse lavningers fortsatte eksistens stilles der vilkår om at lavningerne kun kan afvandes, når der opstår et reelt behov for dette. Afvandingen kræver desuden kommunens godkendelse forud for indvinding af klæg på de enkelte etaper af udgravningen.

Figur 4 Kort over de enkelte graveetaper. Det centrale areal, inden for den røde stiplede linje, må ikke anvendes til deponering af uegnet klæg.

Af hensyn til at bevare lavvandede partier i området, stilles der desuden vilkår om at der ikke må placeres uegnet klæg på områdets centrale dele. Her findes i dag to store lavvandede søer, som i dag har stor betydning, som fødesøgningsareal for områdets fugle.

Der er i afgørelsen lagt vægt på at indvinding af klæg til vedligeholdelse og evt. forstærkning af digerene er af meget væsentlig samfundsmæssig betydning.

Indvindingen finder dog sted i et område med store internationale naturbeskyttelsesinteresser. Arealet er således et særdeles vigtigt yngle- og rasteområde for en langt række fuglearter i fuglebeskyttelsesområderne F51 – Ribe Holme og enge ved Kongeåens udløb.

Indvindingen af klæg i Allerup enge, er dog også en af årsagerne til det rige fugleliv, som findes i området i dag. Derfor vurderes det også at udvidelsen af Sneum Digesø og etableringen af en ny stor ø i søen, på sigt vil medføre

forbedringer for områdets fugleliv. Der vil således opstå flere uforstyrrede ynglepladser i søen, som følge af projektet.

Denne dispensation til indvinding har således til formål at sikre at indvindingen gennemføres, så den i mindst muligt omfang vil påvirke fuglelivet ved den eksisterende sø og forvaltningsområde. Derfor stilles der vilkår til indvindingen i forhold til konkrete afværgeforanstaltninger, samt til inddragelse af kommunen i forbindelse med gennemførelsen af indvindingen. Dermed sikres bevarelsen af fugtige lavninger i forvaltningsområdet, samt vandtilførslen til søen. Yderligere skal søens fugle beskyttes mod forstyrrelser i størst muligt omfang, hvorfor der stilles vilkår til tidspunktet for indvindingen.

Det er altid lodsejerens ansvar, at der ikke sker indgreb i beskyttede områder.

Der gøres opmærksom på, at søen også fremover er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Fremtidige ændringer af søens tilstand må derfor ikke foretages uden en ny dispensation.

Esbjerg Kommune skønner, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for dyre- og plantearter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. Detaljeret kendskab til de enkelte arters forekomst i området haves dog ikke.

Foreløbig vurdering ifht. Natura 2000

Da projektområdet er beliggende i det internationale fuglebeskyttelsesområde F 51 – Ribe Holme og enge ved kongeåens udløb skal der i dispensationen til ovenstående projekt udarbejdes en foreløbig vurdering vedr. de evt. konsekvenser for Natura 2000 området.

Heri skal der indgå en vurdering af indvirkningen på en række fuglearter, som er på udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000 område.

Udpegningsgrundlaget for F51:

<i>Ynglefugle:</i>	Klyde
Rørdrum	Brushane
Hvid stork	Mosehornugle
Rørhøg	Blåhals
Blå kærhøg	
Hedehøg	<i>Trækfugle:</i>
Engsnarre	Kortnæbbet gås
Plettet rørvagtel	Hjejle

De væsentligste faktorer i dette projekt, som kan have en effekt på fuglelivet ved Sneum Digesø vurderes at være:

- Forstyrrelser fra udgravningsarbejdet
- Afvanding af søens opland
- Oprettelse af nye yngleøer og mere bredzone

Forstyrrelser fra udgravningsarbejde

I forbindelse med indvinding af klæg i arealerne nord for digesøen, vil der forekomme mere aktivitet og mere støj i området. Påvirkningen vil primært

komme fra gravemaskiner og kørsel med dumpere i forbindelse med transport af klægen til og fra depotet.

Selve opgravningen af klæg må kun ske inden for perioden 1. september til 1. marts. Derved ligger aktiviteterne uden for fuglenes yngle- og trækperiode.

Transport af jord forekommer i forbindelse med selve gravearbejdet når klægen køres i depot. Der kan dog hentes klæg fra depotet til almindeligt vedligehold af digerne uden for graveperioden. I den forbindelse hentes klægen i depotet, som placeres i periferien af forvaltningsområdet. Forstyrrelsen fra dette arbejde vurderes derfor at være af underordnet betydning.

I forbindelse med etableringen af afvandingsforanstaltninger for de enkelte graveetaper, vil der forekomme graveaktiviteter uden for den egentlige arbejdsperiode, som er 1. september til 1. marts. Disse aktiviteter vil primært omfatte etablering af grøfter og forventes derfor at foregå i et relativt begrænset tidsrum. For at undgå forstyrrelser af fugle i yngleperioden, stilles der dog vilkår om at afvandingsforanstaltningerne ikke må etableres før 15. juli.

Afvanding af søens opland

Søens opland er begrænset til størrelsen af forvaltningsområdet. Forvaltningsområdet er i dag omgivet af skelgrøfter og der strømmer ikke vand til arealet fra andre områder. Søens vandforsyning er således alene den nedbør, som falder inden for forvaltningsområdet.

Derfor kan placeringen af veje, depoter og evt. afvandingsforanstaltninger bevirke at søens afstrømningsopland reduceres.

Vandstanden i digesøen er i den forbindelse en væsentlig faktor i forhold til ynglesuccesen for fuglene i området. Høj vandstand i digesøen, er således med til at reducere frekvensen af rævebesøg på øerne. Hvis frekvensen af rævebesøg på øerne stiger, kan det på sigt medføre at øerne bliver mindre attraktive som ynglepladser for fugle ved søen og dermed at der sker en nedgang i antallet af ynglende fugle.

Af denne grund stilles der en række vilkår til omfanget af, og metoden til afvandingen af de enkelte graveetaper. Disse vilkår har til formål at sikre at vand, som bortledes fra de enkelte graveetaper, kun kan ledes til selve digesøen, samt at der sikrest mest muligt vand på arealerne omkring søen inden for fuglenes yngle- og trækperiode. Esbjerg Kommune vurderer, at der herved er taget tilstrækkeligt hensyn til hydrologien i området, til at søens vandstand ikke vil blive påvirket af projektet.

Oprettelse af yngleøer og søens bredzone

Indvindingen af klæg vil medføre en betydelig udvidelse af Sneum Digesø. Dette vil i sig selv være gavnligt for fuglelivet i området. Dels fordi fødesøgningsområdet langs søens bredder udvides betydeligt, men også fordi der opstår en ny ø i søen. Derved vil der ligeledes opstå et stort nyt yngleområde i digesøen.

For at sikre fuglene de bedst mulige forhold i den nye del af søen stilles der vilkår til udformningen af øerne, samt hældningen på de nyetablerede bredder.

I den forbindelse lægges der vægt på at bredzonen ikke fremstår for stejl. Dels fordi lavvandede bredzoner i vandkanten er gode fødesøgningsområder for fuglene ved søen. Stejle brinker vil desuden være særligt udsatte for erosion, hvilket på sigt kan medføre at de nye fødesøgningsområder vil gå tabt.

Det vurderes i den forbindelse at en hældning på 1:10 vil kunne modvirke erosion af brinkerne, hvorfor der stilles vilkår om dette.

Samlet vurdering

Samlet set vurderes projektet at kunne bidrage positivt til naturen i området, ikke mindst fuglelivet. Dermed vurderes det at projektet vil få positive konsekvenser for de beskyttede arters bevaringsstatus inden for fuglebeskyttelsesområdet F51.

Esbjerg Kommune skønner, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for dyre- og plantearter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. Detaljeret kendskab til de enkelte arters forekomst i området haves dog ikke.

Klagevejledning

Afgørelsen kan, jf. naturbeskyttelseslovens § 78 stk. 1, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af

- ansøgeren,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, samt
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

En klage skal indgives via Klageportalen. På forsiden af www.nmkn.dk er der et link til Klageportalen. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Man logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom man plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når man klager, skal man betale et gebyr på kr. 500. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis I ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal I sende en begrundet anmodning til Esbjerg Kommune. Anmodningen sendes så vidt muligt elektronisk til miljo@esbjergkommune.dk eller pr. brev til Esbjerg Kommune, Natur og Vandmiljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg.

Esbjerg Kommune videresender herefter din anmodning til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget senest den 9. maj 2016, der er dagen for klagefristens udløb.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Dispensationens baggrund og gyldighed

Dispensationen er givet efter § 65, stk. 3, jf. § 3 i Lov om Naturbeskyttelse, lovbekendtgørelse nr. 1578 af 8. december 2015. Den er givet på baggrund af din ansøgning af 6. november 2015. Esbjerg Kommune modtog ansøgningen den d. 9. november 2015.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, vil I omgående få besked herom, og Naturklagenævnets endelige afgørelse må så afventes. Hvis der ikke bliver klaget, må dispensationen udnyttes, når klagefristen er udløbet.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra i dag.

Andre tilladelser

Kommunens dispensation fra naturbeskyttelsesloven fritager dig ikke fra at skulle indhente tilladelse til forhold som reguleres af anden lovgivning.

Hvis det i forbindelse med anlægsarbejdet bliver nødvendigt at udlede grundvand til vandløb, skal der forinden indhentes tilladelse hertil efter miljøbeskyttelsesloven. En eventuel ansøgning herom skal sendes til Esbjerg Kommune.

I skal være opmærksom på, at I ikke uden kommunens godkendelse må lave ændringer i grøfter, rørledninger eller dræn, som kan medføre opstuvning af vand uden for din ejendom.

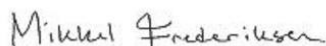
Det er endvidere ejers eget ansvar, at eventuelle braklægnings- eller MVJ-aftaler overholdes i forbindelse med projektet.

Efter museumslovens § 25 kan den, der udfører et jordarbejde forud for igangsætning af arbejdet anmode det lokale kulturhistoriske museum om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af fortidsminder. Efter lovens § 27 skal jordarbejde standses, hvis der under

arbejdet findes spor af fortidsminder, og fortidsmindet skal straks anmeldes til det lokale kulturhistoriske museum.

Hvis I har spørgsmål, er I velkommen til at ringe til undertegnede.

Med Venlig Hilsen

Mikkel Frederiksen - Jordbrugsteknolog

Bilag:

- § 3 områder ved Sneum Digesø
- Oversigtskort med omtrentlig placering af graveetaper, veje mm. Samt angivelse af areal, som friholdes for uegnet klæg og øvrig terrænregulering

Kopi af dette brev er sendt til:

Resion Syddanmark - Miljø og Råstoffer, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,
(Jens.underbjerg@rsyd.dk)

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø,
(dn@dn.dk).

Danmarks Naturfredningsforening Esbjerg Lokalfdeling, (dnesbjerg-
sager@dn.dk).

Dansk Ornitologisk Forening Sydvestjylland, Vestervænget 20, 6710
Esbjerg V, (esbjerg@dof.dk).

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V,
(natur@dof.dk).

Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, (nst@nst.dk).

Sydvestjyske Museer, Odins plads 1, 6760 Ribe,
(museum@sydvestjyskemuseer.dk).

Landboretligt Udvalg att. Per Vinther Jensen, Jysk Landbrugsrådgivning,
John Tranusvej 25, 6705 Esbjerg Ø, (pvi@jlbr.dk).

Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV,
(kreds@friluftsradet.dk).

Friluftsrådet Sydvestjylland, Houstrupvej 34, 6830 Nørre Nebel,
(sydvestjylland@friluftsradet.dk)

Dansk Botanisk Forening, v/Rasmus Fuglsang Frederiksen
(rasmusfuglsangfrederiksen@gmail.com).

Naturstyrelsen Ribe Arealforvaltning, Skovridervej 3, Arnum, 6510 Gram,
(RAF@nst.dk).

Nationalpark Vadehavet, Sekretariatet, Havnebyvej 30, 6792 Rømø,
(vadehavet@danmarksnationalparker.dk)

Bilag 1 - § 3 områder ved Sneum Digesø

- Bilag 2 – Oversigtskort med omtrentlig placering af graveetaper, veje mm. Samt angivelse af areal, som friholdes for uegnet klæg og øvrig terrænregulering

Bilag 6 – VVM-screening

Bilag A - Skema til brug for screening (VVM-pligt)

[kriterier iht. bilag 3 i bekendtgørelse nr. 1832 af 16. december 2015]

VVM Myndighed	Region Syddanmark
Basis oplysninger	
Projekt beskrivelse – jf. anmeldelsen:	Darum – Tjæreborg Digelag har ansøgt om tilladelse til råstofindvinding (klæggravning). Arealet syd for det ansøgte areal anvendes i øjeblikket til klæggravning, og denne tilladelse udløb den 31. december 2015. Det ansøgte areal er på 15,5 ha. Der vil blive gravet til ca. 2 m under terræn, og der forventes en årlig indvinding på 4.000 m³ klæg. Mængden er dog afhængig af reparationer af diger og digebrud. Arealet vil blive efterbehandlet som vist på vedlagte efterbehandlingsplan. Til indvindingen vil der blive anvendt en hydraulisk læssemaskine og op til otte jorddumpere. Der er ikke planlagt sortering eller oparbejdning af materialerne. Adgangen til råstofgraven vil ske af kommunevejen Sneum Slusevej og af den private fællesvej langs Tjæreborgvej. Driftsperioden vil være 07.00 – 17.00 og normalt kun i det fugtige vinterhalvår. Ved digebrud kan der være behov for at grave materialer uden for almindelig driftstid. Det ansøgte areal er beliggende inden for Natura 2000-område N89 Vadehavet, i fuglebeskyttelsesområde F51 og udlagt som ramsarområde. Dele af arealet er udpeget som interesseområde for ler, jf. Region Syddanmarks Råstofplan 2012. Området er beliggende mindre end 13 km fra Esbjerg Lufthavn. Umiddelbart syd for det ansøgte område ligger Sneum Digesø, der er dannet som resultat af den tidligere klægindvinding. Gravesøerne er omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven.
Navn og adresse på bygherre	Darum-Tjæreborg Digelag, CVR.nr.: 12834128
Bygherres kontaktperson og telefonnr.	Josef Josefsen, Alsædvej 3, 6740 Bramming, tlf.: 75 17 93 40, e-mail: josef@bbsyd.dk
Projektets placering	Matr.nr. 71 Allerup By, Sneum i Esbjerg Kommune
Projektet berører følgende kommuner	Esbjerg Kommune

Oversigtskort i målestok 1:25.000					
Kortbilag i målestok 1:6.000					
Forholdet til VVM reglerne		Ja		Nej	
Er anlægget opført på bilag 1 til bekendtgørelse nr. 1832 af 16. december 2015				X	
Er anlægget opført på bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1832 af 16. december 2015		X			
	Ikke relevant	Ja	Bør undersøges	Nej	Tekst
Anlæggets karakteristika:					
1. Arealbehovet i ha:					15,5 ha
2. Er der andre ejere end Bygherre?				X	
3. Det bebyggede areal i m ² og bygningsmasse i m ³	X				
4. Anlæggets maksimale bygningshøjde i m:	X				

5. Anlæggets kapacitet for så vidt angår flow og opbevaring af: – Råstoffer – type og mængde: – Mellemprodukter – type og mængde: – Færdigvarer – type og mængde:	X X			X	Der ansøges om tilladelse til at indvinde 4.000 m ³ klæg årligt. Det indvundne klæg skal ikke forarbejdes.
6. Anlæggets kapacitet for stræk- ningsanlæg:	X				
7. Anlæggets længde for stræk- ningsanlæg:	X				
8. Anlæggets behov for råstoffer – ty- pe og mængde: – I anlægsfasen: – I driftsfasen:	X X			X	Der er ikke behov for råstoffer i forbindel- sen med at indvinde klæg. Den eksiste- rende interne vej vil blive opgravet, og de materialer vil blive genanvendt til etable- ringen af ny intern vej parallelt med ho- vedvejen (Tjæreborgvej).
9. Behov for vand – kvalitet og mæng- de: – I anlægsfasen: – I driftsfasen:	X X				De indvundne råstoffer skal ikke vaskes, og der er derfor ikke behov vand i hver- ken anlægs- eller driftsfasen.
10. Forudsætter anlægget etablering af yderligere vandforsyningskapacitet:				X	
11. Affaldstype og mængder, som føl- ge af anlægget: – Farligt affald: – Andet affald: – Spildevand:	X X X				Der vil ikke blive produceret affald i for- bindelse med indvindingen af klæg.
12. Kræver bortskaffelse af affald og spildevand ændringer af bestående ordninger:				X	
13. Overskrides de vejledende græn- seværdier for støj:				X	Der er ingen naboer i umiddelbar nærhed af det ansøgte graveområde, og Regionen vurderer at Miljøstyrelsens vejledende støjkrav vil blive overholdt.
14. Overskrides de vejledende græn- seværdier for luftforurening:				X	Det forventes, at luftforurening i forbin- delse med klægindvindingen og transport med klæget vil kunne holdes indenfor de vejledende grænseværdier for luftforure- ning. Spredningsforholdene i området vurderes at være gode.
15. Vil anlægget give anledning til vi- brationsgener:				X	Kørsel med tunge maskiner vil lokalt give vibrationer. Der er dog tale om en lokal påvirkning, og det vurderes at anlægget ikke vil give anledning til vibrationsgener.
16. Vil anlægget give anledning til støvgener:				X	Der indvindes primært under fugtige for- hold. Det vurderes derfor ikke at anlæg- get vil give anledning til støjgener uden for indvindingsområdet.
17. Vil anlægget give anledning til lugtgener:				X	
18. Vil anlægget give anledning til lys- gener:				X	

19. Må anlægget forventes at udgøre en særlig risiko for uheld:				X	Råstofindvinding er ikke omfattet af risikobekendtgørelsen. Anlægget forventes ikke at udgøre en særlig risiko for uheld.
Anlæggets placering					
20. Forudsætter anlægget ændring af den eksisterende arealanvendelse:		X			Arealet drives i dag som ekstensivt landbrug. Hvis projektet gennemføres som planlagt vil der ske en ændring til en lavvandet sø med en ø.
21. Forudsætter anlægget ændring af en eksisterende lokalplan for området:				X	
22. Forudsætter anlægget ændring af kommuneplanen:				X	
23. Indebærer anlægget behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner:				X	
24. Vil anlægget udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer og grundvand:		X			Klæg kan kun anvendes én gang, og derfor vil en tilladelse til at indvinde klæg fra området betyde, at man i fremtiden er nødt til at finde nye områder, hvor dette kan indvindes fra.
25. Indebærer anlægget en mulig påvirkning af sårbare vådområder:			X		Det ansøgte graveområde er placeret umiddelbart nord for Sneum digesø. Anlægget må ikke give anledning til en sænkning af vandstanden i digesøen, og det er derfor vigtigt at der ikke sker en uhensigtsmæssig dræning fra graveområdet. Såfremt det viser sig nødvendigt at pumpe vand væk fra området, skal dette ledes videre til digesøen. Der kan derfor ikke meddeles tilladelse til at området drænes ved at lede vand fra gravesøen til eksisterende grøfter. Alt vand skal ledes fra gravesøen til den eksisterende digesø. Regionen vurderer ikke at indvindingen af klæg vil påvirke vandstanden i digesøen væsentligt, såfremt der ikke bortledes vand fra arealet.
26. Er anlægget tænkt placeret indenfor kystnærhedszonen:				X	
27. Forudsætter anlægget rydning af skov:				X	
28. Vil anlægget være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater eller naturparker:				X	Projektet vil bidrage positivt til etableringen af fremtidige naturparker. En efterbehandlingsplan vil kunne benyttes til at sikre at området efter endt indvinding vil have et øget naturindhold.
29. Tænkes anlægget placeret i Vadehavsområdet:		X			Det ansøgte graveområde er placeret indenfor Nationalpark Vadehavet.

30. Kan anlægget påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder					
- Nationalt: - Internationalt (Natura 2000): - Forventes området at rumme beskyttede arter efter bilag IV - Forventes området at rumme danske rødlistearter:			X	X X X	Det ansøgte indvindingsområde er beliggende indenfor Natura 2000-område 89 - Vadehavet og i EF-fuglebeskyttelsesområdet F51 - Ribe Holme og enge med Kongeåens Udløb. Ansøgningen er derfor omfattet af Habitatbekendtgørelsen. Desuden har området stor betydning som yngleområde for en stor del af arterne på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne H78 – Vadehavet og EF-fuglebeskyttelsesområdet F57 – Vadehavet. Regionen vurderer at det efterbehandlede areal vil have en positiv effekt på det Natura 2000-området, i og med det sikrer at området indrettes på en måde, så det skaber de bedst mulige forhold for fuglelivet i området.
31. Kan anlægget påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer allerede er overskredet:					
Overfladevand: Grundvand: Naturområder: Boligområder (støj/lys og Luft):				X X X X	
32. Tænkes anlægget etableret i et tæt befolket område:				X	
33. Kan anlægget påvirke:					
- Historiske landskabstræk: - Kulturelle landskabstræk: - Arkæologiske værdier/landskabstræk: - Æstetiske landskabstræk: - Geologiske landskabstræk:				X X X X X	
Kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning					
34. Er området, hvor anlægget tænkes placeret, sårbar overfor den forventede miljøpåvirkning:			X		Det er vigtigt at driften i klæggraven lægges uden for fuglenes ynglesæson. Der bliver derfor stillet vilkår i tilladelsen om, at indvindingen af klæg kun må foregå uden for ynglesæsonen.
35. Er der andre anlæg eller aktiviteter i område, der sammen med det ansøgte medfører en påvirkning af miljøet (Kumulative forhold):				X	
36. Er der andre kumulative forhold?				X	
38. Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal:					
39. Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen:					

40. Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunen?				X	
41. Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande:				X	
42. Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige – – Enkeltvis: – Eller samlet:				X X	
43. Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks:				X	
44. Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen:				X	
45. Er påvirkningen af miljøet – Varig: – Hyppig: – Reversibel:		X		X X	Klægingdvinding er en irreversibel proces. De råstoffer der indvindes vil ikke kunne indvindes igen. Dog vil de påvirkninger der er, som følge af driften i råstofgraven, ophøre når indvindingen stopper. Regionen vurderer ikke at den irreversible indvinding af råstoffer klæg i dette tilfælde kan karakteriseres som en væsentlig påvirkning af miljøet.
Konklusion					
Giver resultatet af screeningen anledning til at antage, at det anmeldte projekt vil kunne påvirke miljøet væsentligt, således at der er VVM-pligtigt:				X	Regionen vurderer at der ikke er VVM-pligt i det konkrete tilfælde i og med arealet efterbehandles på en sådan måde at naturværdien bliver større, og at indvindingen sker på en måde der tager hensyn til områdets fugleliv og de hydrologiske forhold i den eksisterende gravesø.

Bilag 7 - Natura 2000 vurdering (væsentlighedsvurdering)

Klæggravning ved Sneum Digesø

Natura 2000-Væsentlighedsvurdering

Udarbejdet af Jens A. Underbjerg den 27-09-2016

Kvalitetssikret af Camilla Bjerre Scheffel

Baseret på notat udarbejdet af COWI august 2016

Indhold

Det ansøgte areal	2
Sneum Digesø	3
Fuglebeskyttelsesområde F57 – Vadehavet	5
Natura 2000-plan 2016-2021	5
Baggrund for udarbejdelse af nærværende væsentlighedsvurdering	7
Klægindvinding og efterbehandling af det ansøgte areal	9
Væsentlighedsvurdering.....	10
Vurdering af klæggravningens påvirkning på Natura 2000-område 89 Vadehavet	10
Bilag 1 – Fugleundersøgelse, COWI	12

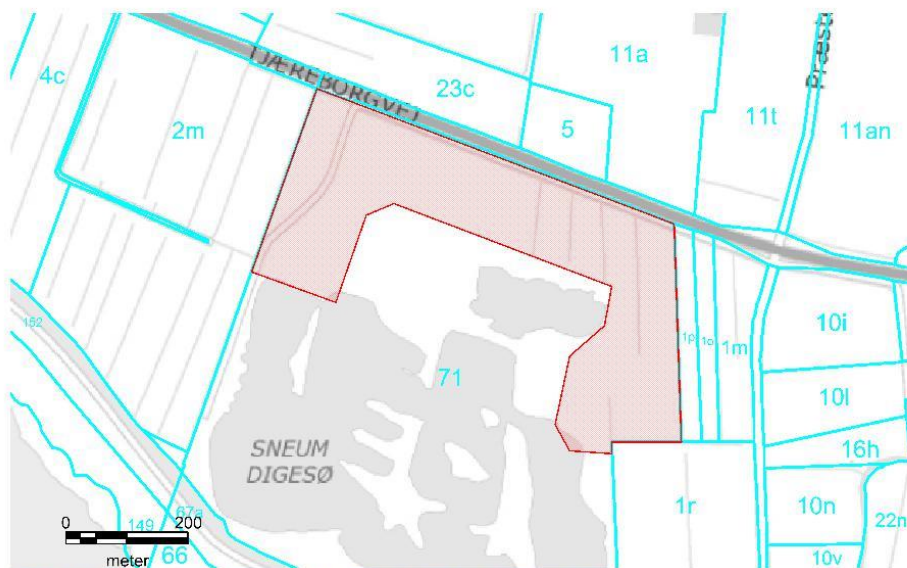
Det ansøgte areal

Digelaget Darum-Tjæreborg ønsker at indvinde klæg ved Sneum Sluse på matr.nr. 71 Allerup By, Sneum i Esbjerg Kommune jf. figur 1.

Figur 1 - Matr. nr. 71 Allerup By, Sneum i Esbjerg Kommune, hvor der ansøges om tilladelse til klægindvinding (ortofoto - Cowi 2014, oversigtskort - KMS).

Det ansøgte areal, der har et areal på 15,5 ha, fremstår på nuværende tidspunkt som naturområde med afgræsning. Det ansøgte areal ligger nord for Sneum Digesø, hvor der tidligere er indvundet klæg til digereparationer. Efterbehandlingen af det nye område vil følge principperne for naturgenopretningsprojektet udført af Esbjerg Kommune og Nationalpark Vadehavet i efteråret 2015. Når klægindvindingen er afsluttet og området efterbehandlet, vil området fremstå harmonisk som et stort naturområde med et areal på 55,11 ha.

Figur 2 – Det ansøgte areal, matr.nr. 71 Allerup By, Sneum i Esbjerg Kommune.

Sneum Digesø

De omkringliggende arealer nord, vest og øst for det ansøgte areal fremstår på nuværende tidspunkt som agerjord. Umiddelbart syd for det ansøgte areal er Sneum Digesø, og syd for denne Sneum Dige.

Region Syddanmark besigtigede sammen med Esbjerg Kommune, digelaget og Nationalpark Vadehavet arealet nord for Sneum Digesø den 23. oktober 2015. Formålet med besigtigelsen var et; at vurdere muligheden for afvanding af de enkelte graveetaper og to; at vurdere udbredelsen af områder med lavvandede temporære vandhuller i søens opland. Esbjerg Kommune har desuden bidraget med oplysninger omkring søens plante- og dyreliv fra tidligere besigtigelser af arealerne i forbindelse med renovering af søens bredarealer. Søen og dennes opland er således besigtiget i flere omgang i løbet af 2014 og 2015.

Søen fremstår umiddelbart fri for vegetation. Langs øernes bredder findes dog forekomst af tæt rørskov og i søens sydlige del, findes en blandet vegetation af bl.a. tagrør, alm. sumpstrå og krybhvene. Den nordlige del af søen, som vil blive påvirket af indvindingen, er dog uden anden vegetation end stedvise forekomster af lysesiv i vandkanten.

Søens opland er begrænset til matr.nr. 71 Allerup By, Sneum, hvorpå søen er placeret. Denne matrikel er omkranset af grøfter til alle sider. Søens opland vurderes dog at være ca. 21,5 ha da terrænet stedvist leder overfladevand til skelgrøfterne omkring matriklen.

Søens opland er således relativt småt og bør derfor reduceres mindst muligt i forbindelse med indvindingen af klæg på arealet. Markante begrænsninger af søens opland vil kunne medføre mindre afstrømning til søen og derved langsommere hævning af vandstanden i søen i vinterhalvåret. Dermed vil søen være mindre modstandsdygtig overfor fordampning i sommerperioden.

Søens vandstand er i dag reguleret kunstigt til kote 90,00m DVI90. Dette niveau vil ikke blive påvirket af udvidelsen af søen eller af indvindingsarbejdet. At vandstanden i digesøen er tilstrækkeligt høj, er i den forbindelse en vigtig forudsætning for de gode ynglemuligheder for fuglelivet ved digesøen. Da lav vandstand kan give en forøgelse af frekvensen af rovdyrbesøg på øerne.

Yderligere er græsarealerne omkring søen kendetegnet ved tilstedeværelsen af flere mindre lavninger, som lejlighedsvist kan være fyldt med vand. Også disse lavninger er vigtige fødesøgningsområder for flere fuglearter ved søen. At disse i videst muligt omfang bevares er således en vigtig del af forvaltningen af området. Af hensyn til disse lavningers fortsatte eksistens stilles der vilkår om at lavningerne kun kan afvandes, når der opstår et reelt behov for dette. Esbjerg Kommune har meddelt tilladelse til afvanding af det ansøgte areal (april 2016).

Af hensyn til at bevare lavvandede partier i området, stilles der desuden vilkår om at der ikke må placeres uegnet klæg på områdets centrale dele. Her findes i dag to store lavvandede søer, som allerede i dag har stor betydning som fødesøgningsareal for områdets fugle.

Figur 3 - Kort over de enkelte graveetaper. Det centrale rødskraverede areal, angiver at der her ikke kan placeres uegnet klæg.

Fuglebeskyttelsesområde F57 – Vadehavet

Fuglebeskyttelsesområde F57 grænser op til det ansøgte areal, og fuglearter på udpegningsgrundlaget for dette fuglebeskyttelsesområde kan derfor også potentielt blive påvirket af klæggravningen, da det ikke på forhånd kan udelukke, at arterne vil benytte det ansøgte areal til fødesøgning og rast.

Fuglebeskyttelsesområde F57 har et areal på 115.671 ha, hvilket i sammenligning med det ansøgte areals areal på 15,5 ha betyder, at det ansøgte areal ingen praktisk eller målbar betydning har for bevaringsstatus for fuglene i dette område. Det kan derfor udelukkes, at klæggravning i det ansøgte areal vil kunne medføre væsentlige påvirkninger af fuglebeskyttelsesområdet F57.

Natura 2000-plan 2016-2021

I Natura 2000-planen 2016-2021 for Vadehavet – Ribe Holme (Natura 2000 område 89, Fuglebeskyttelsesområde F51)¹ er de overordnede målsætninger for Natura 2000-området beskrevet således:

I området er der fokus på egnede levesteder for fuglearter på udpegningsgrundlaget. Marsken er en naturlig del af det havskabte vadehavslandskab, og her har en genopretning af et højt naturindhold i det kulturbetingede landskab høj prioritet. Herved vil grundlaget for forekomsterne af fuglearterne på udpegningsgrundlaget forbedres.

Det overordnede mål for delområdet er:

- At sikre god-høj artstilstand for områdets udpegningsarter.
- At sikre områdets økologiske integritet i form af tilpas uforstyrrede levesteder med naturlig hydrologi, hensigtsmæssig drift, lav næringsstoftilførsel og gode spredningsmuligheder.
- De konkrete målsætninger for naturtyper og arter er:
- En høj prioritering af ynglefuglearter, der er truede på nationalt niveau: Hvid stork, plettet rørvgtel, brushane og mosehornugle.
- En høj prioritering og styrket beskyttelse af ynglefuglearter, som er fåtallige og kun forekommer i 1 – 3 beskyttelsesområder i Danmark: Hvid stork og blåhals.
- En høj prioritering af ansvarsarten kortnæbbet gås (trækfugl).

De konkrete målsætninger for naturtyper og arter er:

- De kortlagte levesteder for brushane, rørdrum, rørhøg, plettet rørvgtel og sorthovedet måge inden for fuglebeskyttelsesområdet bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Det kortlagte levested for klyde inden for fuglebeskyttelsesområdet fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 60 ynglende klydepar er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Fuglebeskyttelsesområdet bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for blåhals, engsnarre, hedehøg, hvid stork og mosehornugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.

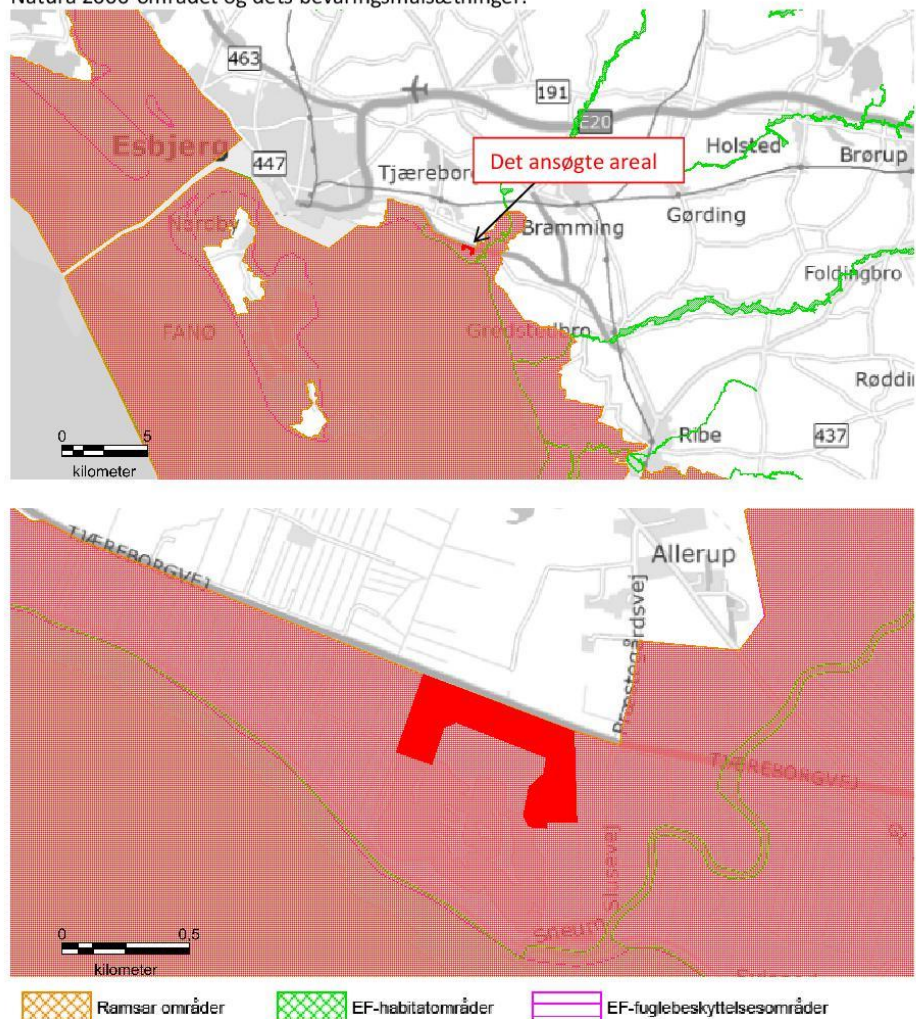
¹ Natura 2000-plan 2016-2021 Vadehavet – Ribe Holme, Natura 2000-område nr. 89, Fuglebeskyttelsesområde F51, Miljø- og Fødevareministeriet, Naturstyrelsen, 2016

- Fuglebeskyttelsesområdet skal bidrage til at sikre levesteder for en levedygtig bestand på nationalt eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for bramgås og kortnæbbet gås som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 10.000 bramgæs og 2000 kortnæbbet gæs.
- Fuglebeskyttelsesområdet, skal bidrage til at sikre levested for en levedygtig bestand på nationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestedet for hjejlen som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.

Baggrund for udarbejdelse af nærværende væsentlighedsvurdering

Klægingvindingsområdet ligger inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, Natura 2000-område N89, Vadehavet. Natura 2000-området udgøres af ni fuglebeskyttelsesområder og fire habitatområder. Det ansøgte areal ligger inden for fuglebeskyttelsesområde nummer F51 – Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb, og det grænser op til fuglebeskyttelsesområde nummer F57 – Vadehavet, samt habitatområde H78 – Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, jf. figur 3.

Der skal medfør § 7 i Habitatbekendtgørelsen gennemføres en vurdering af projektets mulige virkninger på Natura 2000-området og dets bevaringsmålsætninger.

Figur 4 - Det ansøgte areals placering i forhold til internationale naturbeskyttelsesområder. Det ansøgte areal er angivet med rødt og ligger inden for fuglebeskyttelsesområde F51 - Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb (lilla skravering). Området grænser op til fuglebeskyttelsesområdet F57 – Vadehavet og habitatområde H78 – Vadehavet med Ribe å, Tved Å og Varde Å vest for Varde (lilla og grøn skravering).

Vurderingen af påvirkningen af Natura 2000-området indledes med nærværende væsentlighedsvurdering. Væsentlighedsvurderingen har til formål at vurdere, hvorvidt projektet kan medføre væsentlige negative påvirkninger på Natura 2000-området, og de arter og naturtyper, der er udpeget for området. Hvis det i væsentlighedsvurderingen ikke kan udelukkes, at klægindvindingen kan medføre negative påvirkninger på Natura 2000-området, er den kompetente myndighed forpligtet til at gennemføre en Natura 2000-konsekvensvurdering. Væsentlighedsvurderingen udgør således en udvidet screening af den mulige påvirkning af Natura 2000-området forud for en eventuel udstedelse af tilladelse til klægindvinding.

Til udarbejdelse af væsentlighedsvurderingen af klægindvinding på den ansøgte del af matr.nr. 71 Allerup By, Sneum ved Sneum Sluse i Esbjerg Kommune har Region Syddanmark fået udarbejdet en beskrivelse af fugleforekomster ved Sneum digesø samt en analyse af sårbarheden for fugleforekomsterne på udpegningsgrundlaget, jf. bilag 1.

På baggrund af undersøgelsen af fugleforekomsterne kan følgende faktorer have en effekt på fuglelivet ved Sneum Digesø:

- Forstyrrelser fra udgravningsarbejdet
- Afvanding af søens opland
- Oprettelse af nye yngleøer og mere bredzone

Forstyrrelser fra udgravningsarbejde

I forbindelse med indvindingen af klæg i arealerne nord for digesøen, vil der forekomme mere aktivitet og mere støj i området. Påvirkningen vil primært komme fra gravemaskiner og kørsel med dumpere i forbindelse med transport af klægen til og fra depoterne.

Selve opgravningen af klæg må kun ske inden for perioden 1. september til 1. februar. Derved ligger aktiviteterne uden for fuglenes yngle- og trækperiode.

Transport af jord forekommer i forbindelse med selve gravearbejdet når klægen køres i depot. Der kan dog hentes klæg fra depotet til almindeligt vedligehold af digerene uden for graveperioden. I den forbindelse hentes klægen i depotet, som placeres i periferien af det ansøgte areal. Forstyrrelsen fra dette arbejde vurderes derfor at være af underordnet betydning.

Afvanding af søens opland

Søens opland er begrænset til størrelsen af forvaltningsområdet. Forvaltningsområdet er i dag omgivet af skelgrøfter og der tilstrømmer ikke vand til arealet fra andre områder. Søens vandforsyning er således alene den nedbør, som falder inden for det ansøgte areal.

Derfor kan placeringen af veje, depoter og evt. afvandingsforanstaltninger bevirke at søens afstrømningsopland reduceres.

Vandstanden i digesøen er i den forbindelse en væsentlig faktor i forhold til ynglesuccesen for fuglene i området. Høj vandstand i digesøen, er således med til at reducere frekvensen af rævebesøg på øerne. Hvis frekvensen af rævebesøg på øerne stiger, kan det på sigt medføre at øerne bliver mindre attraktive som ynglepladser for fugle ved søen og dermed at der sker en nedgang i antallet af ynglende fugle.

Af denne grund stilles der en række vilkår til omfanget af, og metoden til afvandingen af de enkelte graveetaper. Disse vilkår har til formål at sikre at vand, som bortledes fra de enkelte graveetaper, kun kan ledes til selve digesøen, samt at der sikrest mest muligt vand på arealerne omkring søen inden for fuglenes yngle- og trækeperiode. Region Syddanmark vurderer, at der herved er taget tilstrækkeligt hensyn til hydrologien i området, og til at søens vandstand ikke vil blive påvirket af projektet.

Oprettelse af yngleøer og søens bredzone

Indvindingen af klæg vil medføre en udvidelse af Sneum Digesø. Dette vil i sig selv være gavnligt for fuglelivet i området. Dels fordi fødesøgningsområdet langs søens bredder udvides betydeligt, men også fordi der opstår en ny ø i søen. Derved vil der ligeledes opstå et stort nyt yngleområde i digesøen.

For at sikre fuglene de bedst mulige forhold i den nye del af søen stilles der vilkår til udformningen af øerne, samt hældningen på de nyetablerede bredder.

I den forbindelse lægges der vægt på at bredzonen ikke fremstår for stejl. Dels fordi lavvandede bredzoner i vandkanten er gode fødesøgningsområder for fuglene ved søen. Stejle brinker vil desuden være særligt udsatte for erosion, hvilket på sigt kan medføre at de nye fødesøgningsområder vil gå tabt.

Det vurderes i den forbindelse at en hældning på 1:8 vil kunne modvirke erosion af brinkerne, hvorfor der stilles vilkår om dette.

Klægindvinding og efterbehandling af det ansøgte areal

Klægindvindingen vil blive gennemført til brug ved akutte såvel som ikke akutte reparationer af digerene ved Sneum Sluse som Darum-Tjæreborg Digelag har ansvaret for. Klægen vil således blive indvundet efter behov, hvilket betyder at klæggravningen kan finde sted løbende over en længere årrække. Det antages, at behovet for klæggravning primært vil finde sted i vinterhalvåret, hvor risikoen for stormskader på digerene er størst.

For at undgå unødvendige forstyrrelser af fuglelivet i området vil det eksisterende klægdepot vest for Sneum digesø blive udvidet fra ca. 500 m³ til at indeholde 1000 m³ klæg. Klæg til digereparationer indenfor fuglenes ynglesæson vil blive taget fra klægdepotet.

Ved selve indvindingen vil der forekomme transport ind og ud af området med gravemaskiner og lastbiler. I perioder, hvor der ikke indvindes klæg, vil der ikke forekomme transport på arealet. Arealet vil i disse perioder derfor fortsætte i den nuværende drift, så vidt det gravede areal tillader.

Ved klægindvindingens afslutning vil området blive efterbehandlet, så det får den bedst mulige naturværdi. Ved efterbehandlingen er det hensigten at området skal fremstå som et stort sammenhængende naturområde.

Efterbehandlingen vil bl.a. indbefatte udligning af brinkerne, således, at disse får en hældning på 1:8. Udligningen skal øge områdets attraktivitet for engfuglene på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet. Med udligningen bliver det muligt for både ynglende og trækkende engfugle at anvende de afladede brinker til fødesøgning.

Væsentlighedsvurdering

Vurdering af klæggravningens påvirkning på Natura 2000-område 89 Vadehavet

Med sine 15,5 ha udgør det ansøgte areal for indvindingen af klæg en forsvindende del af Natura 2000-område 89 Vadehavet, og tilsvarende udgør det ansøgte areal blot 0,3 % af det samlede areal af fuglebeskyttelsesområde F51.

Det ansøgte areal henligger på nuværende tidspunkt som et engområde. Efter klæggravningen og efterbehandlingen vil arealet rumme vandhuller med lavvandede partier, kærparter og områder med bar jord, hvilket forbedrer området som muligt levested for arter på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, herunder bl.a. engfuglene engsnarre, brushane og klyde. Foruden disse arter vil området udgøre et mere attraktivt levested for andre engfugle efter klæggravningen.

Hvis efterbehandlingen vil omfatte etableringen af en eller flere fugleøer, vil forholdene blive forbedret yderligere for især ynglende vadefugle. Fugleøer vil udgøre et rævesikret levested, således at den ellers ganske omfattende prædation på jordrugende fugle fra omstrefjende ræve vil kunne undgås.

For de fuglearter, der er tilknyttet agerjord under rast og fødesøgning, som kortnæbbet gås vil klæggravningen fjerne et potentielt levested. Det vurderes imidlertid, at den samlede udstrækning af klæggravningen er så beskeden i forhold til de forekommende kultuarealer i området, at klæggravningen ingen praktisk betydning vil have for forekomsten af rastende gæs i området.

Samlet vurderes naturværdien af det ansøgte areal på sigt at blive styrket som følge af klæggravningen, da naturindholdet vil stige.

Det kan konkluderes, at klæggravningen i fuglebeskyttelsesområde F51 ikke vil have nogen væsentlig indvinding på fuglebeskyttelsesområde F51 og dettes udpegningsgrundlag.

Klægindvindingen vil ikke have nogen direkte indvirkning på fuglebeskyttelsesområde F57 og habitatområde H78, som grænser op til det ansøgte areal, da selve indvindingen ikke vil foregå på disse områder. Ligeledes vil der ikke forekomme nogen væsentlig indvinding af projektet på fuglebeskyttelsesområde F57 og habitatområde H78, da der ikke vil forekomme deponering af klæg på disse arealer i forbindelse med indvindingen.

Klæggravningen vurderes derfor ikke at kunne medføre væsentlige negative effekter på Natura 2000-området N89 – Vadehavet og vil således ikke være i strid med Natura 2000-områdets bevaringsmålsætning.

Samlet vurdering

Samlet set vurderes projektet at kunne bidrage positivt til naturen i området, ikke mindst fuglelivet. Dermed vurderes det at projektet vil få positive konsekvenser for de beskyttede arters bevaringsstatus inden for fuglebeskyttelsesområdet F51.

Region Syddanmark vurderer således, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for dyre- og plantearter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV.

Indvindingen af klæg i Allerup enge er en af årsagerne til det rige fugleliv, som findes i området i dag. Derfor vurderes det også at udvidelsen af Sneum Digesø og etableringen af en ny stor ø i søen på sigt vil medføre forbedringer for områdets fugleliv.

Der stilles vilkår til klæggravningen i forhold til konkrete afværgeforanstaltninger, samt til inddragelse af Esbjerg Kommune i forbindelse med gennemførelsen af indvindingen. Dermed sikres bevarelsen af fugtige lavninger i forvaltningsområdet, samt vandtilførslen til søen. Yderligere skal søens fugle beskyttes mod forstyrrelser i størst muligt omfang, hvorfor der stilles vilkår til tidspunktet for indvindingen.

Det er altid lodsejerens ansvar, at der ikke sker indgreb i beskyttede områder.

Region Syddanmark skønner, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for dyre- og plantearter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV.

Bilag 1 – Fugleundersøgelse, COWI

SNEUM DIGESØ

FOREKOMSTER AF FUGLEARTER ANFØRT PÅ
FUGLEBESKYTTELSESDIREKTIVETS BILAG I

ADRESSE COWI A/S
Parallelvej 2
2800 Kongens Lyngby
TLF +45 56 40 00 00
FAX +45 56 40 99 99
WWW cowi.dk

INDHOLD

1	Indledning og metode	1
2	Forekomster af bilag I-fugle ved Sneum Digesø	2
2.1	Ynglefugle	2
2.2	Trækfugle	4
3	Betydning og sårbarhed	5

1 Indledning og metode

Sneum Digesø er beliggende inden for Fuglebeskyttelsesområde F51 (Ribe Holme og enge ved Ribe Å og Kongeåen), som er en del af Natura 2000-område N89 (Vadehavet). Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet omfatter 13 fuglearter, fordelt på 11 ynglefuglearter og 2 trækfuglearter. Flere af disse fuglearter forekommer ikke regelmæssigt ved Sneum Digesø, men alle arterne er behandlet i gennemgangen nedenfor.

Data omkring fuglearterne er indhentet fra DOFbasens registreringer (www.dofbasen.dk), samt fra DCEs årlige overvågninger af ynglefugle i Vadehavsområdet (Thorup & Laursen 2015). Data fra DOFbasen er indhentet den 11. august 2016, baseret på observationer fra en 10-årig periode 2006 til 2016. Der er indhentet registreringer fra Sneum Digesø, som er anført som en lokalitet på DOFbasen, og der er yderligere indhentet registreringer fra de tre lokaliteter Sneum Enge, Sneum Forland (Ovret) og Sneum Forland fra slusen til Roborghus, som er fuglelokaliteter beliggende i umiddelbar tilknytning til Sneum Digesø. Data fra disse lokaliteter er indhentet for at danne et overblik over forekomster af fugle, som har tilknytning til Sneum Digesø og som kan blive påvirket af den ansøgte klægggravning i Sneum Digesø. De tre nævnte lokaliteter benævnes

PROJEKTNR.	DOKUMENTNR.				
	1				
VERSION	UDGIVELSESDATO	BESKRIVELSE	UDARBEJDET	KONTROLLERET	GODKENDT
2	Aug. 2016		ASTH, SBJ	SHC	SBJ

"nabolokaliteterne" i det følgende.

I kapitel 2.1 beskrives forekomsterne af ynglefugle og i kapitel 2.2 beskrives forekomsterne af trækfugle. Hvor der ikke forefindes data fra Sneum Digesø om de behandlede arter, er det overvejende sandsynligt at de pågældende arter ikke forekommer i området, eller blot forekommer sjældent og uregelmæssigt.

I kapitel 3 gives en kort oversigt over de omtalte fuglearters generelle sårbarhed.

Nærværende notat er udarbejdet alene til intern anvendelse i Region Syddanmark i forbindelse med Region Syddanmarks vurdering af naturkonsekvenser af den ansøgte klæggravning ved Sneum Digesø.

2 Forekomster af bilag I-fugle ved Sneum Digesø

2.1 Ynglefugle

Rørdrum

Der er i perioden 2006 til 2016 seks registreringer af rørdrum ved Sneum Digesø. Alle registreringerne er af enkeltindivider. Seneste registrering er i 2009 med en registrering, tre registreringer i 2008 og to registreringer i 2007. Registreringerne har været af både kaldende og rastende individer. Der er ikke registreringer fra nabolokaliteterne.

Arten er næppe årligt forekommende som ynglefugl ved Sneum Digesø.

Hvid stork

Der er i perioden 2006 til 2016 seks registreringer af hvid stork ved Sneum Digesø. Alle registreringerne er af enkeltindivider fra overflyvende eller trækkende fugle. Seneste registrering er tre i 2013, tre i 2011 og en i 2006. Der er ikke lavet registreringer i nabolokaliteterne.

Arten yngler ikke ved Sneum Digesø og er blot en tilfældig gæst.

Rørhøg

Der findes 504 registreringer af rørhøg ved Sneum Digesø i den undersøgte periode. Dette dækker både over fouragerende, ynglende, rastende og overflyvende fugle. Registreringerne er fordelt nogenlunde ligeligt ud på alle årene. Der er desuden registreringer fra alle tre nabolokaliteter. Der findes ikke samme antal registreringer fra nabolokaliteterne (mellem 13 og 36 registreringer), men de er ligesom for Sneum Digesø fordelt ud over hele perioden.

Arten yngler formentlig årligt ved Sneum Digesø og benytter arealerne omkring søen til fouragering.

Blå kærhøg

Der findes 143 registreringer af blå kærhøg ved Sneum Digesø fordelt på alle år siden 2006. Registreringerne dækker over fugle som er fouragerende, trækken-

de, overflyvende og rastende. Fra Sneum Enge findes der 70 registreringer, hvor der er flest registreringer i 2007 og 2008. På de øvrige nabolokaliteter Sneum Forland (Ovret) og Sneum Forland fra slusen til Roborghus er der registreret hhv. 7 og 16 individer i perioden.

Arten indgår i udpegningsgrundlaget som ynglefugl, men den yngler ikke ved Sneum Digesø.

Hedehøg

Ved Sneum Digesø er der lavet 50 registreringer af hedehøg siden 2006, hvor langt størstedelen er enkeltindivider. Der findes fem registreringer af hedehøg på arealet i perioden 2014 til 2016. De fleste registreringer er i årene 2006, 2008, 2011 og 2012. Fuglene er registreret som overflyvende, trækkende og rastende. Der er ikke registreret ynglende individer. På nabolokaliteterne er der lavet mellem 5 og 7 registreringer mellem 2008 og 2016.

Arten yngler ikke ved Sneum Digesø men forekommer sparsomt som trækkende eller fouragerende.

Engsnarre

Der findes ingen data for arten på DOFbasen ved Sneum Digesø eller i de tilstødende lokaliteter Sneum Enge, Sneum Forland (Ovret) og Sneum Forland (slusen til Roborghus).

Plettet rørvagtel

Der findes ingen data for arten på DOFbasen ved Sneum Digesø eller i de tilstødende lokaliteter Sneum Enge, Sneum Forland (Ovret) og Sneum Forland (slusen til Roborghus).

Klyde

Der findes 1166 registreringer af klyde i Sneum Digesø i perioden 2006 til 2016. Registreringerne varierer fra enkeltindivider til flokke på over 1000 individer. Fuglene registreres primært som rastende og fouragerende, men der findes også registreringer af ynglende fugle.

På nabolokaliteterne Sneum Forland (Ovret) og Sneum Forland fra slusen til Roborghus er der ligeledes mange registreringer. Ved førstnævnte er der 85 registreringer og ved sidstnævnte er der 200 registreringer, hvor adskillige indeholder flere hundrede individer og op til 1200. Ved Sneum Enge findes der dog kun seks registreringer i perioden 2006 til 2011.

I 2015 fandtes der 13 ynglepar af klyde ved Sneum Digesø.

Arten optræder som ynglefugl ved Sneum Digesø, hvor antallet af ynglepar dog varierer meget fra år til år.

Brushane

Ved Sneum Digesø er der lavet 773 registreringer fordelt i hele perioden 2006 til 2016. Registreringerne omfatter enkeltindivider og registreringer af flokke op til 95 individer. Registreringerne omfatter trækkende, rastende og fouragerende

fugle og enkelte registreringer med ynglefugle. På nabolokaliteterne er der lavet mellem 10 og 36 registreringer i perioden 2006 til 2016, og kun en enkelt registrering i 2016.

Arten indgår i udpegningsgrundlaget som ynglefugl, men den yngler ikke ved Sneum Digesø.

Mosehornugle

Der er lavet 12 registreringer af mosehornugle mellem 2008 og 2015 ved Sneum Digesø. Alle registreringer er af enkeltindivider. På nabolokaliteterne er der lavet mellem 3 og 11 registreringer mellem 2007 og 2014. På nabolokaliteterne er der flere gange registreret to individer. Fuglene er på alle lokaliteter registreret som rastende, fouragerende eller overflyvende.

Arten kan optræde som ynglefugl i området, men dens forekomst som ynglefugl er generelt stærkt svingende. Sneum Digesø og forekomsten af trækkende eller fouragerende individer i området synes også at være sparsom.

Blåhals

Der findes 79 registreringer af blåhals ved Sneum Digesø i perioden 2006 til 2016. De fleste registreringer er mellem 2011 og 2016, og der er en tendens til flere registreringer i nyere tid. Der er registreret både ynglende, syngende, fouragerende og rastende individer. Langt størstedelen af observationerne er af enkelte individer, men der forekommer også registreringer med to og op til fire individer. På nabolokaliteterne er der mellem en og ni registreringer. De fleste registreringer er mellem 2007 og 2012.

Arten spreder sig som ynglefugl i Danmark, og den optræder formentlig regelmæssigt som ynglefugl ved Sneum Digesø.

Andre bilag I-fuglearter

Bilag I-arten Splitternen har tidligere ynglet ved Sneum Digesø, i tilknytning til lokalitetens meget store ynglekoloni af hættmåge. Seneste yngleforekomst var i 2013, hvor der fandtes 196 ynglepar ved Sneum Digesø. Splitternen er dog ikke med på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet F51.

2.2 Trækfugle

Kortnæbbet gås

Der er 108 registreringer af kortnæbbede gæs fra 2006 til 2015. Registreringerne dækker observationer fra enkeltindivider og op til 2000. Registreringerne dækker rastende, fouragerende og trækkende individer. På nabolokaliteterne er der lavet mellem 3 og 17 registreringer i perioden 2006 til 2015.

Arten forekommer regelmæssigt som trækfugl og bruger området til fouragering, dog oftest i meget begrænsede antal.

Hjejle

Der findes 376 registreringer af hjejle i perioden 2006 til 2016. Registreringerne omfatter enkeltindivider til større flokke op til 4500 individer. Registreringerne dækker over rastende, fouragerende og overflyvende fugle og er fordelt over alle årene.

Ved Sneum Forland fra slusen til Roborghus er der 143 registreringer, mens der på de to øvrige nabolokaliteter Sneum Forland (Ovret) og Sneum Enge er hhv. 30 og 27 registreringer.

Arten forekommer regelmæssigt som trækfugl og benytter området til fouragering, ofte i store flokke. Arten er følsom overfor forstyrrelser forårsaget af menneskelig færdsel. En mindre arealreduktion vil næppe have en væsentlig effekt på hjejleens forekomst i området, da udbredelsen af vedvarende græs- og engarealer, der udgør artens primære levested i området, er meget stor.

3 Betydning og sårbarhed

Sneum Digesø's betydning som fuglelokalitet for bilag I-fuglearter er især knyttet til forekomsten af ynglende vandfugle, særligt klyde og splitterne, den sidste dog som uregelmæssig ynglefugl på lokaliteten. Forekomsten af klyde og splitterne som ynglefugle skyldes i høj grad tilstedeværelsen af en meget stor ynglekoloni af hættmåge. En række fuglearter optræder som ynglefugle i hættmågekolonier, da hættmågerne bidrager til at yde de øvrige ynglefugle beskyttelse mod ydre forstyrrelser.

Beskyttelse af de ynglende hættmåger ved Sneum Digesø er derfor en væsentlig forudsætning for opnåelse og opretholdelse af en gunstig bevaringsstatus for flere ynglende bilag I-fuglearter. Forekomsten af egnede yngleøer er en væsentlig forudsætning for en yngleforekomst af hættmåge. Ynglekolonier anbragt på øer nyder en god beskyttelse mod prædation fra fx. ræve, og de er bedre sikret mod generelle forstyrrelser forårsaget af menneskelig færdsel. Hættmågen er som ynglefugl i Danmark i markant tilbagegang, og store ynglekolonier som ved Sneum Digesø bør derfor nyde en særlig streng beskyttelsesstatus.

Rørhøgen er som ynglefugl forholdsvis robust, hvis den sikres fred og ro omkring redestedet i yngletiden. Arten kan benytte meget store og diverse arealer til fouragering og er under fourageringen ikke knyttet snævert til ynglelokaliteten.

Spurvefuglen blåhals er under spredning som ynglefugl herhjemme og er tilknyttet fugtige lavbundsarealer under tilgroning. Arten er formentlig forholdsvis robust overfor ydre forstyrrelser men tåler selvsagt ikke en ødelæggelse af dens ynglehabitat.

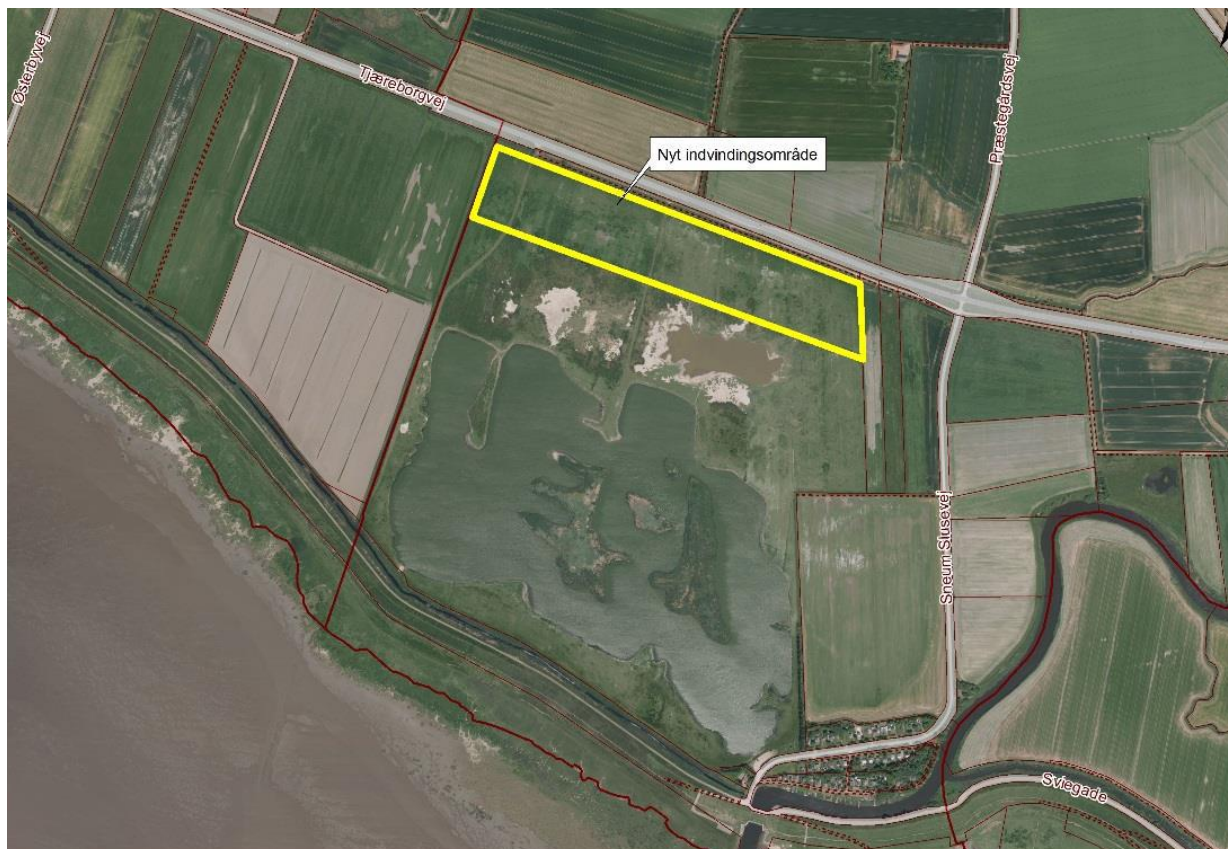
Sneum Digesø's betydning for trækfugle på udpegningsgrundlaget er især knyttet til forekomsten af hjejle, der ofte optræder i store flokke under fourageringen. Flokke af hjejle er følsomme overfor forstyrrelser, som kan bidrage til at mindske kvaliteten af rasteplassen.

Før både ynglefugle og trækfugle gælder det generelt, at forstyrrelser fra menneskelig færdsel er en væsentlig trussel mod bilag I-arternes bevaringsstatus. Prædation på ynglefuglenes rede er også en markant trussel mod fuglenes bevaringsstatus.

Bilag 8 – Resumeer af de indkomne høringssvar

Resume af Esbjerg Kommunes to høringssvar af hhv. den 8. juli 2015 og den 14. juli 2015.

I Esbjerg Kommunes høringssvar påpeges det, at det ansøgte indvindingsområde er beliggende i området umiddelbart nord for Sneum Digesø, syd for Tjæreborgvej.

Figur 4 – Det ansøgte indvindingsområde på matr. nr. 71 Allerup By, Sneum

Esbjerg Kommune refererer til, at Darum-Tjæreborg digelag i ansøgningen til Region Syddanmark angiver at indvindingen skal finde sted på arealerne nord for de to søer. Indvindingen kommer således til at finde sted i det såkaldte Delområde B. Afgrænsningen af Delområde B fremgår i den forbindelse at den tinglyste deklaration for arealet. Esbjerg Kommune henleder i den forbindelse til, at der endnu resterer et ikke afgravet område i delområde A  st for digesøen.

Vandstand

Esbjerg Kommune skriver at på grund af jordens indhold af klæg forventes det nye indvindingsområde ikke at have nogen direkte dr nende effekt på selve digesøen eller det lavvandede område nord for digesøen.

[Vandstand 1]

Esbjerg Kommune skriver at som de tilkendegav på et møde med digelaget februar 2015 er det væsentligt, at der under gravningen ikke er hydraulisk kontakt/forbindelse mellem det påtænkte graveområde og digesøen samt det lavvandede område nord for digesøen.

Vandtilførslen til søerne i området sker primært som afstrømmende regnvand på jordoverfladen. N r et nyt indvindingsområde åbnes, vil det derfor medføre en reduktion af afstrømningsområdet og dermed mindre vand til de eksisterende søer. En høj vandstand i søerne er i den forbindelse en vigtig faktor for fuglenes

ynglesucces i det tidlige forår. En kunstig lav vandstand i foråret, vil desuden have en negativ effekt på områdets egnethed som yngleplads langt hen på sommeren. Da afstrømningsoplandet til søen allerede i dag er relativt småt, vil det tage lang tid før vandstanden stiger i digesøen.

[Vandstand 2]

Esbjerg Kommune skriver at eventuelt oppumpet vand fra det nye indvindingsområde skal ledes over terræn til de eksisterende søer på arealet, så vandstanden i søerne ligger på et tilstrækkeligt højt niveau, når fuglene ankommer til digesøen i det tidlige forår. Oppumpet vand fra det nye indvindingsområde kan evt. ledes til den lavvandede sø syd for indvindingsområdet, hvorfra det kan strømme videre til selve digesøen.

Esbjerg Kommunes bemærkninger vedr. tidspunkt for indvindingen

Esbjerg Kommune vurderer at støj og trafik i forbindelse med indvindingen af klæg i Delområde B i et vist omfang at kunne påvirke fuglelivet i området. Støjgener kan i den forbindelse være afgørende for om et område er egnet som yngleområde eller ej. Det er derfor vigtigt at projektet tager hensyn til fuglene i området, da Sneum Digesø er en af de vigtigste fuglelokaliteter i Esbjerg kommune og har stor betydning for flere arter på udpegningsgrundlagene for fuglebeskyttelsesområderne F51 og F57.

Esbjerg Kommune skriver at idet gravearbejdet vil komme til at foregå uden for ynglesæsonen, vil den negative påvirkning af bestandene af beskyttede fuglearter i området, være meget begrænset.

[Tidspunkt 1]

Derfor skriver Esbjerg Kommune at gravningen skal sforegå uden for fuglenes yngleperiode i perioden 1. oktober til 15. marts, medmindre ydre omstændigheder, gør det nødvendigt at indvinde klæg på andre tidspunkter. Fx i forbindelse med pludseligt opståede skader på digerne eller ved egentlige digebrud.

Esbjerg Kommunes bemærkninger vedr. efterbehandling

Esbjerg Kommune skriver at området skal efterbehandles, så det tilbyder det bedst mulige miljø for fuglelivet i det Natura 2000-område hvori det er beliggende. Dette er for at undgå fremtidige negative påvirkninger af yngleområderne ved Sneum Digesø,

[Efterbehandling 1]

Esbjerg Kommuner henviser til at der foreligger en efterbehandlingsplan fra 1992. Efterbehandlingen af området er ikke sket i fuld overensstemmelse med denne plan. Det vurderes dog, at principperne omkring skråningsanlæg, prædationssikre øer samt vekslen mellem lavvandede og dybere områder i søen er fulgt.

[Efterbehandling 2]

Esbjerg Kommune vurderer, at der skal udarbejdes en efterbehandlingsplan, der er i overensstemmelse med principperne i fornævnte efterbehandlingsplan og de nuværende forhold i området. Det skal i planen anskueliggøres, hvorledes den nuværende digesø og det påtænkte graveområde sammenbindes efter endt gravning. Det bør i denne forbindelse overvejes sammenbinde den eksisterende digesø med det nye graveområde. Det eksisterende lavvandede område nord for digesøen bør bibeholdes som et sjapvandsområde eventuelt som en del af en ny ø.

[Efterbehandling 3]

Derudover anbefaler Esbjerg Kommune at den eksisterende låning/adgangsvej fra nord ned igennem området bibeholdes.

[Efterbehandling 4]

Esbjerg Kommune skriver at brinkerne bør anlægges med en hældning, som ikke er stejlere end 1:8. Dette af hensyn til brinkernes modstandsdygtighed mod erosion fra bølgeslag og deres egnethed som fødesøgningsområde for fugle.

[Efterbehandling 5]

Esbjerg Kommune skriver at det skal sikres at den nye sø ikke afvander til grøften nord for Delområde B, når efterbehandlingen er afsluttet.

Tilladelse til projektet

Esbjerg Kommune skriver at som udgangspunkt kan fravigelse af beskyttelseshensynene i Natura 2000-områderne ikke tilsidesættes. Dog er der mulighed for at meddele tilladelser eller dispensationer i tilfælde hvor de konkrete projekter er bydende nødvendigt af hensyn til væsentlige samfundsmæssige interesser. Esbjerg Kommune vurderer at vedligeholdelsen af digerne langs Vadehavet i dette tilfælde at være tilstrækkeligt vigtigt for samfundet til, at der vil kunne meddeles tilladelse til indvinding af klæg i området.

[Tilladelse 1]

Esbjerg Kommune skriver at en eventuel tilladelse til projektet skal indeholde en foreløbig vurdering (væsentlighedsvurdering) af konsekvenserne for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for de relevante Natura 2000-områder jf. Habitatbekendtgørelsen (Bek. Nr. 408 af 1. maj 2007). Hvis en sådan foreløbig vurdering ikke kan udelukke en væsentlig negativ påvirkning af arterne på udpegningsgrundlaget, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektet. Projektet skal herefter tilpasses så de evt. negative påvirkninger undgås eller minimeres.

[Tilladelse 2]

Esbjerg Kommune skriver at forud for, at der meddeles råstofindvindingstilladelse skal der udarbejdes en revideret retableringsplan. Esbjerg Kommune vil gerne sammen med Nationalpark Vadehavet og Darum-Tjæreborg Digelag indgå i arbejdet hermed. Med en sådan plan kan eventuelle negative påvirkninger elimineres.

Klægedepoter

[Klægedepoter 1]

Esbjerg Kommune skriver at såfremt klægen forventes at henligge i længere tid vil det være en fordel at køre den i depot andet steds væk fra vejen, idet selv mindre terræændringer og oplæg af volde, synes voldsomme i det flade marsklandskab.

[Klægedepoter 2]

Esbjerg Kommune ser gerne at alle oplæg af klæg sker parallelt med vejen idet de dermed ikke bryder landskabet.

[Klægedepoter 3]

Esbjerg kommune skriver at afvandingsgrøfter til Holmegrøften kan ikke accepteres idet kommunen vurderer at udvaskningen af sediment til Sneum Å at være et problem og vedligeholdet af grøften påhviler Esbjerg Kommune. Desuden ønsker Esbjerg Kommune så meget vand på arealet som muligt, hvorfor vandet bør pumpes over i digesøen. Man kan eventuelt etablere et opsamlingsbassin på gravearealet hvor de midlertidige grøfter afvander til.

[Klægedepoter 4]

Esbjerg Kommune skriver at alle ændringer i vandløbet Holmegrøften kræver en afgørelse efter vandløbsloven.

Resume af Nationalpark Vadehavets høringssvar hhv. den 23. juli 2015 og den 3. september 2015.

Nationalpark Vadehavet har fremsendt en række bemærkninger og forslag, som kan indgå i den videre sagsbehandling. Nationalpark Vadehavet har først og fremmest taget afsæt i lovgivningen vedrørende nationalparker i Danmark, i 'Plan for Nationalpark Vadehavet 2013-18' og i de projekter vedrørende klæggravsarealer ved Vadehavet, som nationalparken er involveret i. Nationalparken skriver at en gennemgang af høringmaterialet giver anledning til følgende bemærkninger:

[Forekomster af klæg]

Nationalpark Vadehavet skriver at området her er så vidt vides, det eneste hvor der er faktiske forekomster af klæg, der umiddelbart kan optages og anvendes i tilfælde af at der opstår et behov – såvel akut som på lidt længere sigt.

[Forvaltningsområde]

Nationalpark Vadehavet skriver at området blev i sin tid erhvervet og udlagt som et forvaltningsområde, hvor man fra starten kombinerede klægindvinding med naturforvaltning. Dette anbefaler Nationalpark Vadehavet skal fortsætte, og henviser til de bestemmelser for forvaltningsområdet, som i hovedtræk er fastlagt i den deklaration, som er tinglyst på ejendommen.

[Natura 2000-område]

Nationalpark Vadehavet henviser til at forvaltningsområdet er beliggende i Natura 2000-område, og den fremtidige klægindvinding skal som følge heraf vurderes i forhold hertil.

[Målsætninger]

I deres høringssvar henviser Nationalpark Vadehavet til 'Råstofplan 2012 for Region Syddanmark' her refererer de til at det af planen blandt andet fremgår, at den fremadrettede kortlægning og udpegning af klægindvindingsområder skal ske med skyldig hensyntagen til Natura 2000-områder og at den foretages i områder, hvor en klæggravning kan bidrage positivt til naturgrundlaget i Natura 2000-området. Dette matcher i høj grad nationalparkplanens målsætning 2, hvoraf det bl.a. fremgår, at 'kulturskabte naturarealer som ferske enge og klæggrave skal bevares og deres kvalitet og mangfoldighed skal styrkes....', og understreges af indsatsprogrammet, som bl.a. har til hensigt, 'at der udarbejdes en overordnet plan for design, drift og pleje af klæggrave og deres omgivelser – med det formål, at forbedre deres naturindhold.' Denne indsats skal ske på baggrund af de hidtidige erfaringer med koblingen mellem råstofplanlægning og naturforvaltning, og erfaringerne fra forvaltningsområdet ved Sneum Digesø skal indgå som et godt forbillede, når der ses på mulighederne for at skabe den rigtige variation i vanddybde, udlægning af rævesikre yngleøer, bekæmpelse af prædatorer og ekstensiv drift på de tilstødende arealer. Det er Nationalpark Vadehavets håb, at Region Syddanmark vil indtænke dette i forbindelse med den aktuelle sag og i forbindelse med den fremtidige planlægning for klægressourcerne ved Vadehavet. [2]

Nationalpark Vadehavet har fokuseret på følgende i deres høringssvar:

[Graveplan]

Nationalpark Vadehavet skriver at tilladelsen til at indvinde klæg fra ejendommen bør gives på vilkår om, at den hidtidige graveplan også fremadrettet følges, og at der således 'skal graves videre' ved de dele af søbredden, hvor der fortsat er passende forekomster af klæg, d.v.s. især mod nordvest og mod nordøst i forhold til søens nuværende centrum.

[Graveområde]

Nationalpark Vadehavet kan ikke anbefale at såkaldte område B inddrages. Af hensynet til indvindingsrådets funktion som naturforvaltningsområde, bør de hidtidige retningslinjer overholdes.

[Efterbehandling 6]

Nationalpark Vadehavet gør opmærksom på, at den til ansøgningen vedlagte 'udkast til foreløbig retableeringsplan' ikke er svarende til den graveplan og den reableringsplan, som der hidtil har været arbejdet efter. Denne blev tilpasset det endelige projekt i 1993, og blev således alene gældende for matr. nr. 71. Den blev udfærdiget af Landinspektørgården i Bramming (nu LandSyd I/S) for Ribe Amt, og findes helt sikkert i arkiverne.

[Indvinding efter behov]

Nationalpark Vadehavet mener at den fremadrettede optagning af klæg bør alene ske i takt med, at der bliver behov for råstofferne.

[Klægdepoter 5]

Nationalpark Vadehavet ønsker sammenhæng til nuværende søområde og det vurderes, at optagning med henblik på at lægge klæg i depot i både landskabelig og i biologisk sammenhæng ikke er til gunst for forvaltningsområdet og dets naturindhold.

[Klægdepoter 6]

Nationalpark Vadehavet skriver dog at der evt. ses på mulighederne for – efter behov – at 'udskifte' de klægmængder, der i en årrække har ligget i det lave depot mellem søens vestbred og skellet til naboejendommen mod vest.

[Naturindhold]

Nationalpark Vadehavet anbefaler, at der på ejendommen fortsat er et hensigtsmæssigt forhold mellem arealet af sø og arealet af fugtig, ekstensivt drevet marskeng, da netop kombinationen af disse to levesteder er nøglen bag det høje naturindhold, herunder det rige fugleliv, som i dag findes i forvaltningsområdet.

Resume af Darum-Tjæreborg Digelags bemærkninger til Esbjerg Kommunes høringssvar (10. august 2015)

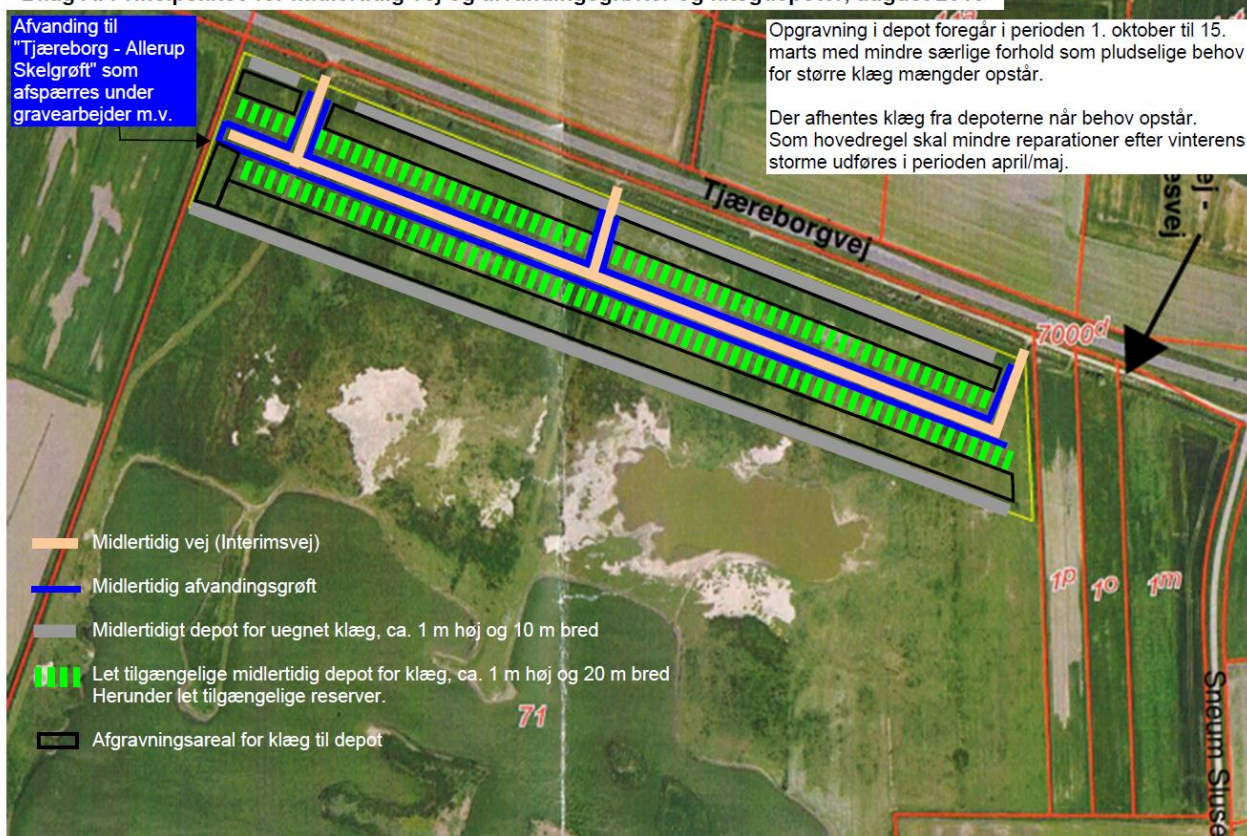
På baggrund af de indkomne høringssvar fra henholdsvis Nationalpark Vadehavet og Esbjerg Kommune har Region Syddanmark bedt Darum-Tjæreborg Digelag om at komme med deres bemærkninger. I det følgende fremgår et resume af Darum-Tjæreborg Digelags høringssvar.

Vandstand

Digelaget skriver at de vil opfylde kravet fra Esbjerg Kommune omkring vandstanden ved at etablere en grøft mellem område A og B. Digelagets plan var, at der ved naturlig afstrømning gennem midlertidige grøfter, afledes mest mulig til den eksisterende grøft på matr. 71, grøften langs Tjæreborgvej (Holmegrøften).

Digelaget skriver at en alternativ løsning kan være at vand afledes til "Tjæreborg – Allerup Skelgrøft". Herfra løber vandet så gennem digegraven og Sneum Sluse ud i vadehavet, lige som vandet fra søen gør nu. Under opgravning af klæg, og i en periode efter opgravning af klæg, spærres for afledning fra de midlertidige grøfter til "Skelgrøften" således at udledning af sedimenter undgås, se Bilag A.

Bilag A. Principskitse for midlertidig vej og afvandingsgrøfter og klægdepoter, august 2015

Digelaget beskriver at hvis det viser sig nødvendigt at pumpe vand ud af graveområdet, dvs. vand som ikke naturligt kan bortledes, vil dette blive pumpet over i søen.

Digelaget finder ønsket om pumpning af alt vand over i den eksisterende sø og undlade mest mulig naturlig afledning af overfladevand til "Skelgrøften" helt urimeligt, da det vil fordyre projektet ganske væsentligt. I praksis betyder det at der skal pumpes året rundt for at sikre mulighed for gravning af større mængder klæg som følge af pludselig opståede stormflodsskader i ikke opblødt område.

Tidspunkt for indvinding

Digelaget skriver at de kan opfylde dette krav til opgravning i depoter, idet forudsættes at der må afhentes klæg fra depoter i område B når der er behov.

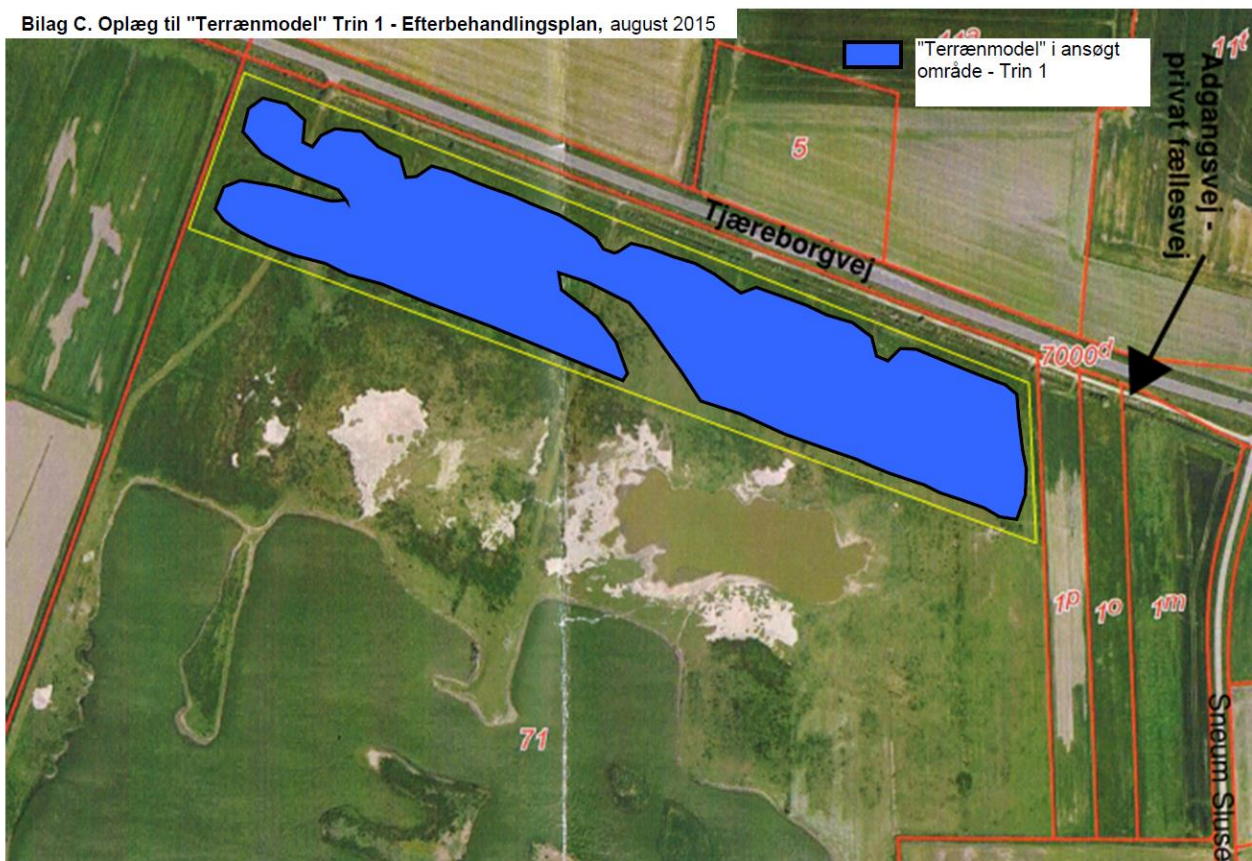
Efterbehandling

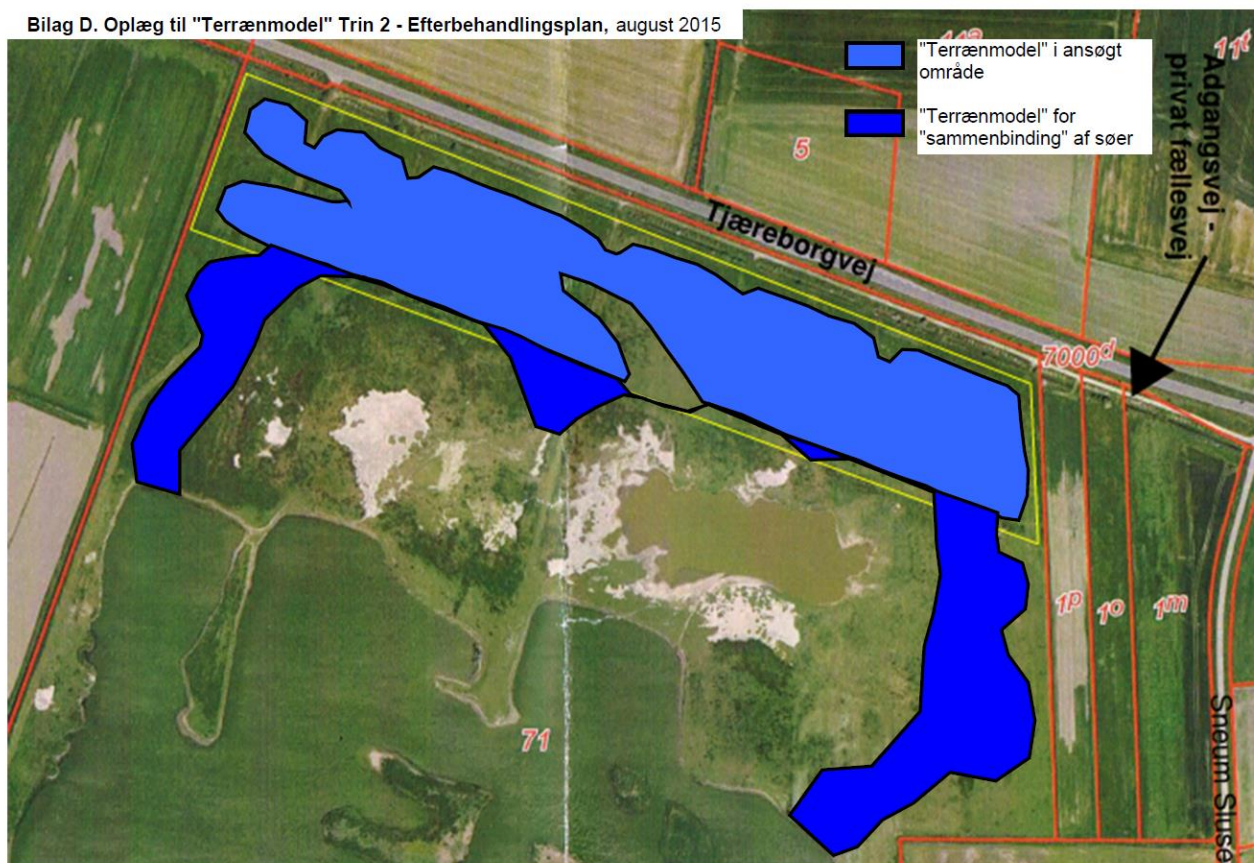
Digelaget skriver at de har efterspurgt nævnte plan fra 1992 hos Esbjerg Kommune.

Digelaget har ved ansøgningen tilkendegivet at man gerne deltager i et møde for nærmere afklaring af en "terrænmodel" m.v.

Digelaget ser det muligt at etablere sammenhæng i såvel vest- som østsiden. Dog bemærkes, at et betydeligt område (midt på arealet) er genopfyldt med uegnet klæg. Den lavvandede sø er opstået efter at genopfyldningen har sat sig.

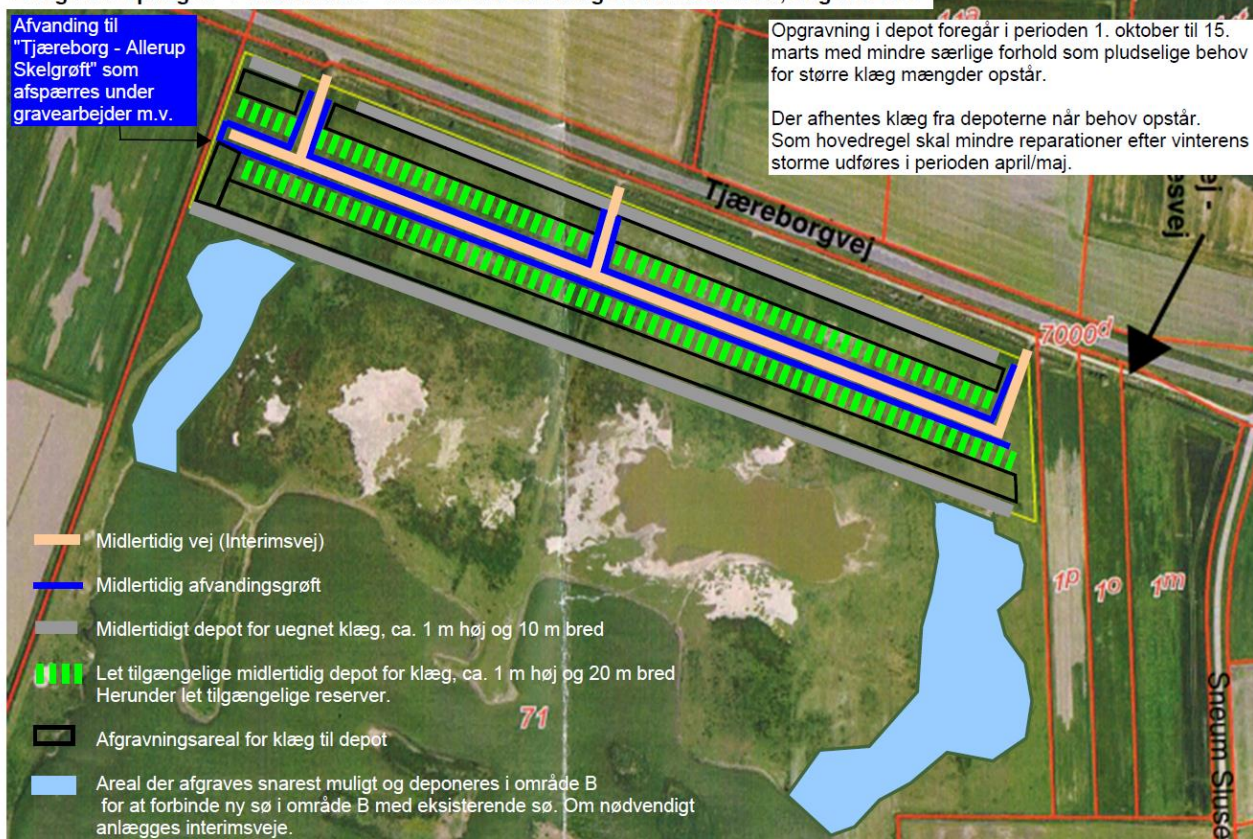
Digelaget skriver at det er økonomisk fordelagtigt for Digelaget hvis "sammenbindingen" kan ske ved at eget klæg opgraves til depot. Digelaget er indstillet på at "omplacere" visse mængder uegnet klæg i efterbehandlingsfasen for at tilgodese en "terrænmodel". Et oplæg til terrænmodel fremgår af Bilag C og D.

Digelaget vurderer at for senere at kunne "sammenbinde" den nye sø i område B med den eksisterende sø, at det er mest praktisk og hensigtsmæssig, at opgrave to "forbindelser" så snart som muligt og deponere den egnede klæg på område B. Se bilag AA.

Bilag AA. Oplæg til "Forbindelser" mellem område B og eksisterende sø, august 2015

Digelaget agter at fjerne interimsvejen fra klæggravningen først i 90-erne (uden for område B) og genanvende bærelagsmaterialerne til nye interimsveje til klægdepoter for at minimere udgifterne i projektet. Digelaget skriver at det vil blive sikret at den nye sø ikke afvander til grøften langs Tjæreborgvej (Holmegrøften) når efterbehandlingen er afsluttet.

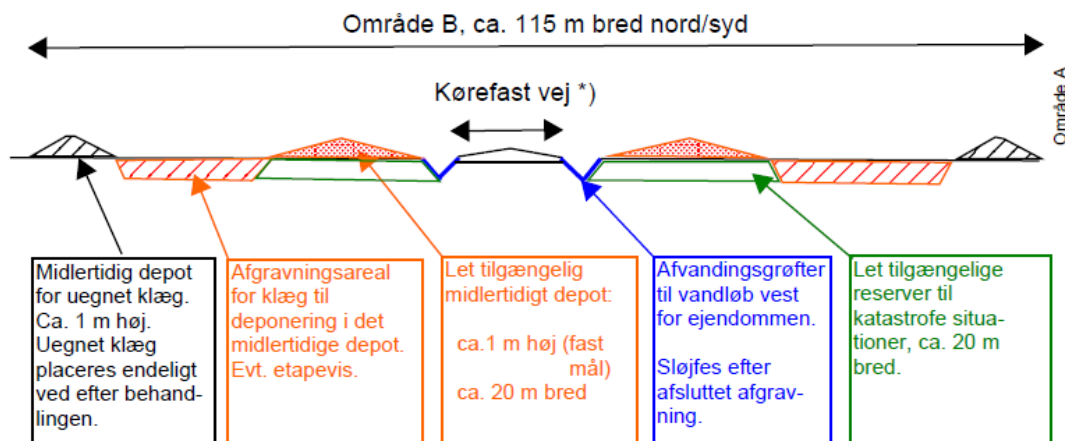
Klæqdepoter

Digelaget forklarer at placeringen af midlertidigt depot i den flade marsk kan ikke skjules. De har netop foreslået højde på ca. 1,3 m (løst mål) og ca. 1 m fast mål, for at begrænse synligheden. En højde på 2 – 3 m er mere hensigtsmæssig for Digelaget. Digelaget vurderer at en placering uden for marsken er meget omkostningskrævende og uheldig i en situation hvor der pludselig skal bruges større mængder klæg til reparationer/digebrud. Digelaget skriver at depoter kan placeres parallelt med Tjæreborgvej som ønsket, se Bilag A (og Bilag AA).

Darum - Tjæreborg Digelag

Bilag B. Principper for gravning og midlertidig deponering af klæg

Der oplægges ca. 1.300 m³ og der er let adgang til ca. 3.000 m³ i en katastrofesituation. Depoterne lægges parallelt med Tjæreborgvej, dvs. øst/vest efter ønske fra kommunen, jf. høringssvar.

*) Kørefast vej, 4 m bred, fjernes ved retablering. Stabilt grus fra den eksisterende interimsvej i område A, genanvendes i muligt omfang.

Det er væsentligt at graveområdet afvandes i den periode gravning kan/skal finde sted, så der altid er let adgang til yderligere gravning af klæg i en katastrofesituation med digebrud.

Der etableres midlertidige afvandingsgrøfter på arealet og een til vandløbet vest for ejendommen: "Tjæreborg - Allerup Skelgrøft". Alle grøfterne sløjfes efter endt afgravning og retablering i øvrigt. Grøftens tilløb til "Skelgrøften" afspærres under opgravning af klæg og i en periode herefter indtil evt. sedimenter i vandet er bundfældet.

De ca. 1,0 m høje og 20 m brede midlertidige klæg depoter (1,3 m løs mål, umiddelbart efter oplæg), vil ligge ca. 2 m under beskue niveau fra motortrafikvejen, Tjæreborgvej, som er nærmeste mulighed for at beskue graveområdet. De midlertidige depoter vil derfor ikke være særligt synlige i landskabet.

I forhold til afledning af vand til Holmegrøften

Digelaget beskriver at som en alternativ løsning kan vand afledes til "Tjæreborg – Allerup Skelgrøft". Herfra løber vandet så gennem digegraven og Sneum Sluse ud i vadehavet, lige som vandet fra søen gør nu. Under opgravning af klæg, og i en periode efter opgravning af klæg, spærres for afledning fra de midlertidige grøfter til "Skelgrøften" således at udledning af sedimenter undgås, se Bilag A. Hvis det viser sig nødvendigt at pumpe vand ud af graveområdet, dvs. vand som ikke naturligt kan bortledes, vil digelaget pumpe det over i søen.

Digelaget finder ønsket om pumpning af alt vand over i den eksisterende sø og undlade mest mulig naturlig afledning af overfladevand til "Skelgrøften" helt urimeligt da det vil fordyre projektet ganske væsentligt. I praksis betyder det at der skal pumpes året rundt for at sikre mulighed for gravning af større mængder klæg som følge af pludselig opståede stormflodsskader i ikke opblødt område.

Resume af Darum-Tjæreborg Digelags bemærkninger til Nationalpark Vadehavets høringssvar (10. august 2015)

Digelaget har valgt at redegøre for nogle generelle problematikker omkring Digelagets opgaver m.v. og baggrunden for ansøgningen, se nedenfor:

Digelagets redegørelse for problematikker omkring løsning af Digelagets opgaver m.v.

Digelaget skriver at deres opgave er at vedligeholde havdiget m.v. i god og forsvarlig stand. Sker der skader skal skaden snarest muligt udbedres, jf. vedtægterne.

Digelaget forklarer at en meget væsentlig delopgave er således at sikre mulighed for gravning af klæg til reparation af diget når behov opstår som følge af alm. dagligt slid, og til mindre og til større digebrud. Behov kan opstå pludseligt.

Digelaget henviser til at område A er nu stærkt vandlidende (opblødt) som følge af at Esbjerg Kommune de senere år har fastsat en høj vandstand i søen og der kan ikke transporteres større mængder herfra til reparationer/digebud. Væsentlige dele af området B er nu også stærkt vandlidende.

Digelaget vurderer at udlægges der hindringer for Digelagets mulighed for i en given situation at opgrave betydelige mængder klæg, betyder det en hindring for løsning af Digelagets opgaver, og dermed for beboernes sikkerhed i det beskyttede område bag Darum – Tjæreborg Diget.

Digelagets plan primo 2015:

Digelaget refererer til at den 23. februar 2015 blev der afholdt et møde med Esbjerg Kommune v/Teknisk direktør Hans Kjær hvor Digelaget fremlagde sine ovennævnte opgaver og problematikker omkring muligheder for hensigtsmæssig klæggravning til digesikring.

Det var da Digelaget hensigt at finde et nyt graveområde, der kan anvendes i indvindingsperioden, for således at slippe ud af problemerne med gravning i det opblødte område og for det udstrakte hensyn til landskab, biologi, naturindhold m.v. på matr. nr. 71 Allerup.

Ved mødet anbefalede Hans Kjær imidlertid at Digelaget søgte om indvindingstilladelse i område B, og det blev tilkendegivet, som Esbjerg Kommunes holdning, at nye gravområder holdes adskilt fra "naturområderne" indtil gravningen er tilendebragt.

Fremtidig klæggravning:

Digelaget forklarer at digestyrken er ikke længere som den blev projekteret til først i 90-erne, dels fordi der er opstået revner i digets bagskråning, og dels fordi prognoserne for klimaændringer viser risiko for flere og højere vandstande i Vadehavet. Disse forhold gør det ganske nødvendigt at der er let adgang til væsentlig større klægsmængder til reparationer/digebud end der er mulighed for at indvinde på matr. nr. 71 Allerup By, Sneum. Behov kan opstå pludseligt.

Digelaget vurderer at den mængde klæg der er tilstede i område B ikke er tilstrækkelig ved større digebud. Digelaget er opmærksom herpå og overvejer p.t. fremtidige muligheder for klægindvinding.

Så snart nye indvindingsområder er udpeget agter Digelaget at søge om indvindingstilladelse til de mængder der vurderes nødvendige at råde over fremover.

Den konkrete ansøgning fra Digelaget:

På grundlag af tilkendegivelserne ved mødet med Esbjerg kommune den 23. februar 2015, har Digelaget fremsendt ansøgningen om at indvinde ca. 4.000 m³ klæg i Område B på matr. nr. 71.

Den nugældende tilladelse udløber med 2015.

Digelaget håber at Regionen vil udstede en indvindingstilladelse således at beboerne bag Darum-Tjæreborg Diget kan være trygge og sikre på, at Digelaget også efter 1. januar 2016 har uhindret mulighed for at reparere skader og mindre digebud.

Som nævnt ved ansøgningen deltager Digelaget gerne i et møde med Regionen og Esbjerg Kommune for nærmere aftale om især udformning af en "terrænmodel".

Bilag 9 - Regionens bemærkninger til Esbjerg Kommunes høringssvar

Regionens bemærkninger vedr. ikke afgravede områder i delområde A.

De resterende dele af graveområde A vil kunne indvindes i forbindelse med sammengravningen af den nye digesø og den eksisterende. Det vil fremgå af den endelige graveplan, at gennemgravningen skal ske som sidste etape i indvindingen.

[Vandstand 1]

Der er i gravetilladelsen stillet vilkår, der tager højde for, at der ikke er hydraulisk kontakt mellem graveområde A og graveområde B.

[Vandstand 2]

Der vil ikke blive pumpet vand bort fra graveområde B.

[Tidspunkt 1]

For at eliminere evt. støjgener, der kan påvirke områdets egnethed som yngleområde har Regionen stillet vilkår om at driften skal foregå uden for fuglenes yngleperiode. Dvs. indvindingen skal finde sted i perioden fra den 1. oktober til den 15. marts.

[Efterbehandling 1]

Der er tale om et nyt graveområde. Der er ikke noget der hedder en forlængelse i Råstofloven, hvorfor der vil skulle udarbejdes en ny grave- og efterbehandlingsplan.

[Efterbehandling 2]

Regionen er indstillet på at der i dialog mellem Digelaget, Esbjerg Kommune og Nationalpark Vadehavet udarbejdes en ny grave- og efterbehandlingsplan. Det er dog vigtigt at understrege at planen ud over at tage hensyn til Natura 2000-området ikke lægger urimelige begrænsninger på muligheden for at grave den nødvendige klæg.

[Efterbehandling 3]

Regionen skal også tage højde erhvervsmæssige hensyn, og såfremt det ikke får nogen negative konsekvenser for naturen, vil der ikke blive stillet krav om at den eksisterende vej skal bibeholdes. Dog er det Esbjerg Kommune der er vejmyndighed, og som derfor skal vurdere muligheden for en ny overkørselstilladelse.

[Efterbehandling 4]

Regionen har indarbejdet krav under afsnittet efterbehandling, hvor det beskrives hvordan de efterbehandlede gravesøer skal anlægges.

[Efterbehandling 5]

Darum-Tjæreborg Digelag har fremsendt plan for hvordan de to områder efter endt indvinding kan forbindes. Der er stillet vilkår i gravetilladelsen, der sikrer at den nye sø ikke afvander til Holmegrøften ved afsluttet efterbehandling.

[Tilladelse 1]

Regionen har som den kompetente myndighed udarbejdet en væsentlighedsvurdering af det ansøgte projekt. Heri vurderer Regionen, at projektet vil kunne gennemføres uden væsentlige negative påvirkninger af arterne på udpegningsgrundlaget. Derfor kan Regionen meddele tilladelse til det ansøgte. Regionen vurde-

rer at naturindholdet efter efterbehandlingen vil være større og at naturindholdet under indvindingen ikke være påvirket negativt.

[Tilladelse 2]

Der er tale om et nyt graveområde. Der er ikke noget der hedder en forlængelse i Råstofloven, hvorfor der vil skulle udarbejdes en ny grave- og efterbehandlingsplan.

[Klægdepoter 1]

Det er ikke hensigtsmæssigt at placere klægdepoterne andre steder end på arealet, og Regionen vurderer at der er taget rimelige hensyn til de landskabelige forhold, såfremt der overholdes en maksimal højde på 1 m for klægdepoterne. Regionen henviser til, at digerne i sig selv er højere. Ved at lægge klæg i depot, kan man også minimere risikoen for at det skulle blive nødvendigt at indvinde klæg i fuglenes yngleperiode, og derfor vurderer Regionen at en grad af kupering i den ellers flade marsk kan accepteres.

[Klægdepoter 2]

Der vil blive stillet vilkår om at klægdepoterne placeres parallelt med vejen.

[Klægdepoter 3]

Der vil blive stillet vilkår om at der ikke må etableres afvandingsgrøfter, der leder vandet til Holmegrøften.

[Klægdepoter 4]

Der vil ikke blive pumpet vand væk fra arealet. Alt vand vil blive ledt naturligt væk fra området.

Regionens bemærkninger til Nationalpark Vadehavets høringssvar

[Forekomster af klæg]

Regionen er som råstofmyndighed på den ene side forpligtet til at varetage hensynet til naturen, men på den anden side også forpligtet til at varetage erhvervs- og samfundsmæssige interesser, jf. råstoflovens § 3.

[Forvaltningsområde]

Regionen foreslår at bestemmelserne i forhold til forvaltningsområdet opdateres, så de rette myndigheder står som påtaleberettiget. Derudover foreslår Regionen at bestemmelserne tilpasses det nye projekt, således at plejen af området er sikret fremadrettet også ved udløbet af den eksisterende gravetilladelse.

[Natura 2000-område]

Regionen har på baggrund af sagens oplysninger gennemføre en væsentlighedsvurdering for at vurdere om projektet skal igennem en nærmere konsekvensvurdering. Regionens vurdering er at projektet kan gennemføres og være medvirkende til at der skabes en sammenhæng mellem klægindvindingen og naturforvaltningen i området.

[Målsætninger]

Regionen er i øjeblikket i gang med at udarbejde råstofplan 2016. Regionen skal hertil bemærke at der tages højde for andre planer og lovgivningen.

[Graveplan] og [Graveområde]

Et af hovedformålene i råstofloven er at sikre at råstofressourcerne udnyttes, og at der ikke efterlades råstoffer. Derfor har Regionen foreslået at det klæg der måtte være tilbage indenfor delområde A indvindes i forbindelse med sammengravningen af delområde A og B. Regionen foreslår, at det kan ske ved at de to søer graves sammen som en sidste etape i indvindingen.

[Efterbehandling 6]

Den aktuelle indvinding skal ske i overensstemmelse med den gældende graveplan. Da der er tale om udarbejdelsen af en ny gravetilladelse, skal der udarbejdes en ny grave- og efterbehandlingsplan. Der er ikke noget der hedder en forlængelse i Råstofloven.

[Indvinding efter behov]

Regionen skal sørge for at der sikres en sammenhæng for hele området, hvilket vil fremgå af den endelige grave- og efterbehandlingsplan.

[Klægdepoter 5] og [Klægdepoter 6]

I fremtiden må vi forvente et større behov for klæg som følge af klimaforandringerne. Derfor vurderer Region Syddanmark, at det er hensigtsmæssigt at have et klægdepot klar i tilfælde af digebrud. Regionen har vurderet en udvidelse af det eksisterende klægdepot ikke vil have en negativ effekt på Natura 2000-området.

Bilag 10 – Referat fra møde den 14. september 2015

Miljø og Råstoffer
Kontaktperson: Jens A. Underbjerg
E-mail: jens.underbjerg@rsyd.dk
Direkte tlf.: 24 60 30 12

Dato: 02-10-2015
Journal nr.: 15/16800

Referat fra møde omkring klægindvinding på matr.nr. Allerup By, Sneum

14. september 2015

Fremmødte

Josef Josefsen og Flemming Storgaard fra Darum-Tjæreborg Digelag
Jens A. Underbjerg og Karsten Baisgaard fra Region Syddanmark
Steen Donner, Mikkel Dalsgård Frederiksen og Johannes Lomborg fra Esbjerg Kommune
John Frikke, Nationalpark Vadehavet

På mødet blev problemstillingerne i de indkomne høringssvar fra henholdsvis Esbjerg Kommune og Nationalpark Vadehavet samt Darum-Tjæreborg Digelag diskuteret med henblik på at tilpasse projektet, så der kan indvindes klæg på rimelige vilkår, men inden for rammerne af beskyttelsen som Natura 2000-område. Følgende punkter blev drøftet:

1. Tilladelse til projektet (væsentlighedsvurdering), 2. Graveplan, graveområde og klægdepoter, 3. Tidspunkt for indvindingen, 4. Vandstanden i digesøen, 5. Forvaltningsområdet, 6. Ny efterbehandlingsplan

1. Tilladelse til projektet (væsentlighedsvurdering)

Region Syddanmark fremlagde på mødet de forudsætninger der kræves opfyldt før regionen kan meddele en tilladelse til det ansøgte projekt.

- Indenfor interesseområde for ler udlagt i Region Syddanmarks Råstofplan 2012
 - hvorfor Udvalget for Miljø og Råstoffer skal dispensere fra råstofplanen i forbindelse med en evt. tilladelse, jf. Råstofplan 2012 pkt. 4.4.2
- I Esbjerg Kommune
 - hvorfor Esbjerg Kommune skal høres i forbindelse med fastsættelsen af efterbehandlingsvilkår, jf. Råstoflovens § 10a. Esbjerg Kommune er desuden myndighed i forhold til Naturbeskyttelsesloven, Vandforsyningsloven og Vandløbsloven, hvorfor evt. dispensationer og tilladelser efter denne lovgivning skal meddeles af Esbjerg Kommune. Nationalpark Vadehavet har bedt om at få tilføjet at Esbjerg Kommune er påtaleberettiget i forhold til den tinglyste deklaration omkring forvaltningsområdet.
- Indenfor Nationalpark Vadehavet,
 - hvorfor Nationalparken er klageberettiget, jf. Råstoflovens § 15, stk. 3
- Indenfor Natura 2000-område.
 - Derfor skal der laves en væsentlighedsvurdering, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1. Hvis Regionen vurderer at projektet vil påvirke Natura 2000-området væsentligt skal der

laves en konsekvensvurdering, jf. § 7, stk. 2, der automatisk medfører VVM-pligt, jf. VVM-bekendtgørelsen og afgørelse nr. 355, maj 2005 i Natur og Miljøklagenævnet.

2. Graveplan, graveområde og klægdepoter

Graveområdet skal revideres, så det udover at indeholde det der i deklarationen betegnes som "delområde B" også indeholder de dele af "delområde A", hvor der er klæg tilbage. Formålet er at fortsætte det tidligere projekt med at udvide den eksisterende gravesø "Sneum Digesø". På figur 1 ses det oprindeligt ansøgte, der svarer til "Delområde B"¹ og et forslag til et revideret graveområde, hvor dele af "Delområde A" er inddraget. Det ansøgte havde et omfang areal på ca. 8,5 ha, forslaget til graveområde er væsentligt større med et areal på 23,5 ha. Det reviderede graveområde omfatter det eksisterende klægdepot vest for digesøen samt det centrale område, hvor der er lagt uegnet klæg. Klægdepotet er medtaget da regionen ikke kan stille vilkår uden for graveområdet.

Figur 1 - Forslag til revideret graveområde.

Indvindingen af klæg fra digesøen vil fortsætte efter den eksisterende grave/efterbehandlingsplan fra 11. november 1997. Graveplanen skal dog opdateres, så den passer til de aktuelle forhold, og inddragelsen af "Delområde B" som aktivt graveområde. Den i øjeblikket gældende tilladelse er vedlagt.

¹ Jf. tinglyst deklaration om forvaltningsområde.

Digelaget vurderer at der totalt i området er omkring 8000 m³ god klæg tilbage der kan indvindes fra området. En evt. tilladelse vil være på 4000 m³ klæg årligt. I tilfælde af akut digebrud, vil der være mulighed for at grave de nødvendige mængder klæg. Efter indvinding efterbehandles området i overensstemmelse med efterbehandlingsplanen.

Digelagets oprindelige ønske om at kunne lægge klæg i depot i "Delområde B", og etablere afvandingsgrøfter er vanskeligt set i forhold til områdets beskyttede status, jf. Habitatdirektivet og Naturbeskyttelsesloven. Derfor blev der på mødet drøftet forskellige alternativer. Der blev aftalt at der arbejdes videre med et forslag om at det eksisterende vestlige klægdepot udvides, og at der om nødvendigt etableres et østligt klægdepot. Omfanget og placeringen af klægdepoterne, aftales ved besigtigelse af området.

Nationalpark Vadehavet har bedt om at få tilføjet referatet at oplægning af klæg i depot bør begrænses mest muligt, lige som depoterne skal indrettes, så de landskabeligt og biologisk set forstyrrer mindst muligt. Det bør desuden beskrives i den endelige graveplan i hvor store mængder, der skal oplægges klæg i depot, og i hvilket temp. Der skal være en vurdering, af hvor små mængder klæg, der vil være forsvarligt til brug ved reparationer.

For nem adgang til klægdepoterne blev det ved mødet tilkendegivet at etablering af en østlig adgangsvej og to vendepladser rent landskabeligt godt kunne lade sig gøre. Nedenfor er et foreløbigt bud på en ny graveplan skitseret.

Figur 2 - Udkast til graveplan. Antallet af etaper vil kunne justeres, i dette tilfælde er hver etape ca. 2 ha (20.000 m²).

Tidspunkt for indvindingen

Klæg til det almindelige vedligehold af diger og til depoterne skal som udgangspunkt indvindes i perioden fra september til februar. Esbjerg Kommune tilkendegav dog at der var mulighed for at perioden kunne strække sig til marts, og at der kan hentes allerede opgravet klæg fra depoterne uden for graveperioden til "normale" reparationer.

Nationalpark Vadehavet har bedt om at få tilføjet at de tidlige ynglefugle kan blive påvirket af aktiviteter i marts.

Vandstanden i digesøen

En væsentlig bekymring fra digelaget var områdets vandlidende karakter. Digelaget forklarede på mødet at det våde område vanskeliggør indvindingen af klæg. Dette er den primære årsag til at digelaget oprindeligt ikke ønskede at fortsætte indvindingen af klæg fra "Delområde A". Det er vigtigt for digelaget at de har en kørefast vej til de forskellige områder, hvorfra der skal indvindes. Hvorfor der på mødet også blev foreslået at der kunne etableres en østlig vej. Vejen bør etableres som den eksisterende vestlige vej.

Forvaltningsområdet

Deklarationen fastsætter driften og vedligeholdelsen af det samlede forvaltningsområde. Esbjerg Kommune er påtaleberettiget i forhold til den eksisterende deklaration på arealet, og derfor er det Esbjerg Kommune,

der vil kunne aflyse og tinglyse en ny deklarationstekst. Teksten til den fornyede deklaration bør dog laves i samarbejde mellem alle de involverede parter. Regionen vil yderligere sørge for at tinglyse efterbehandlingsvilkårene på matriklen, jf. Råstofloven. Det skal sikres at de tinglyste vilkår stemmer overens.

Figur 3 - Udkast til efterbehandlingsplan. Udarbejdet på baggrund af digelagets udkast.

Ny efterbehandlingsplan

Digelaget har i deres tidligere høringssvar beskrevet hvordan de vil efterbehandle arealet. Der var på mødet ikke den store uenighed om dette. I den endelige efterbehandlingsplan skal det dog uddybes hvordan skrænthældninger på brinkerne skal udformes. Desuden skal det beskrives hvordan evt. uegnet klæg vil blive indbygget i det efterbehandlede areal. På figur 3 er et foreløbigt bud på en efterbehandlingsplan skitseret. Planen har taget udgangspunkt i digelagets oprindelige forslag.

Esbjerg Kommune har fremsendt en kopi af "Dispensation efter Naturbeskyttelsesloven til udjævning og genopretning af brinker ved Sneum Digesø". Regionen vil stille vilkår i en gravetilladelse om at retningslinjerne i denne fortsætter i forbindelse med indvindingen af den resterende klæg. Esbjerg Kommune har bedt om at få tilføjet til referatet at søens brinker ikke bør efterlades stejle end 1:5 (evt. 1:8 udvalgte steder), afstand til øer skal være minimum 10 meter af hensyn til at sikre rederne for ynglefugle. Nationalpark Vadehavet har bedt om at få tilføjet at det bør sikres at vanddybden visse steder bliver op til 2,5 m. Så vandvolumen bliver stor og så "rævesikringen" bliver bedst.

Næste skridt

På baggrund af det fremsendte referat med skitser aftales en besigtigelse af det reviderede graveområde. Esbjerg Kommune vurderer om det ansøgte kræver tilladelse/dispensation efter anden lovgivning (Naturbeskyttelsesloven (§3-dispensations til sammengravning af søer), Vandforsyningsloven (tilladelse til indvinding under grundvandsspejlet), Vandløbsloven), og Region Syddanmark ansøger om disse, jf. samordningspligten beskrevet i "Cirkulære for regionernes administration af Råstofloven". Vilkår fra evt. dispensationer/tilladelser efter anden lovgivning indarbejdes i tilladelsen.

Bilag

Digelaget har bedt om at rapporten "Opdatering af digestyrker, Vadehavet" vedlægges referatet.

Venlig hilsen

Jens A. Underbjerg
Geolog

Bilag vedlagt

Gældende tilladelse + grave- og efterbehandlingsplan frem til 31.12.15

Opdatering af digestyrker, Vadehavet

Kopi af "Dispensation efter Naturbeskyttelsesloven til udjævning og genopretning af brinker ved Sneum Digesø"

Kopi af dette referat er sendt til

Josef Josefsen og Flemming Storgaard fra Darum-Tjæreborg Digelag

Jens A. Underbjerg og Karsten Baisgaard fra Region Syddanmark

Steen Donner, Mikkel Dalsgård Frederiksen og Johannes Lomborg fra Esbjerg Kommune

John Frikke, Nationalpark Vadehavet

Bilag 11 – Referat fra besigtigelse den 23. oktober 2015

Miljø og Råstoffer

Kontaktperson: Jens A. Underbjerg

E-mail: jens.underbjerg@rsyd.dk

Direkte tlf.: 24 60 30 12

Dato: 04-11-2015

Journal nr.: 15/16800

Referat fra møde ved Sneum digesø den 23-10-2015

Deltagere: Esbjerg Kommune: Henrik Kikkenborg, Steen Donner, Mikkel Dalsgård, Darum-Tjæreborg digelag: Josef Josefsen, Flemming Storgaard, Nationalpark Vadehavet: John Frikke, Region Syddanmark: Jens A. Underbjerg

Signaturforklaring

Graveområde, forslag Område for uegnet klæg Graveområde, oprindeligt ansøgt

Figur 1 - Oversigtskort. Pkt. 1 og pkt. 2 viser placeringen af billeder på figur 4 og 5. Det rødskraverede område kan evt. tages med i projektområdet, såfremt der kan indarbejdes uegnet klæg her som en del af efterbehandlingen. Alternativt tages det ud af tilladelsen, da det ikke vil blive gravet. Det gule område viser det oprindeligt ansøgte område.

Vedr. områdets karakter og evt. problem med vand

Esbjerg Kommune og Nationalpark Vadehavet har gennemført et naturgenopretningsprojekt i sensommeren/efteråret 2015. I forbindelse med naturgenopretningsprojektet er en række grøblerender blevet sløjfet. Grøblerenderne var registreret etableret i strid med gældende regler for området allerede i 2012, men er altså først blevet sløjfet i forbindelse med naturgenopretningsprojektet. Sløjfningen af grøblerenderne, og det våde efterårsvejr har medført at dele af det ansøgte graveområde står under vand.

Digelaget fulgte os rundt om digesøen, og gennemgik de problemstillinger de vurderede ville være til hindring for indvinding af klæg i en fremtidig nødsituation. Digelaget ønsker at aflede vand permanent fra den nordvestlige del af det ansøgte graveområde. På den måde vurderer digelaget at de, hvis en nødsituationen opstår, fx ved akut digebrud, har adgang til tilstrækkelige mængder afvandet klæg.

Esbjerg Kommune har vurderet at der, på baggrund af gældende lovgivning, ikke kan meddeles en permanent tilladelse/dispensation til at afvande området. Esbjerg Kommune er indstillet på at der kan afvandes midlertidigt i forbindelse med konkrete projekter til vedligehold af diget og genopfyldning af depot. På mødet blev det diskuteret om en mulig løsning kunne være at tilladelsen til afvanding indeholder et vilkår om at digelaget kontakter Esbjerg Kommune før den kommende gravesæson. Esbjerg Kommune vurderer så om grøblerenderne midlertidigt kan etableres. Disse sløjfes/lukkes ved afslutningen af gravesæsonen.

Aftale

Region Syddanmark ansøger på vegne af Darum-Tjæreborg Digelag Esbjerg Kommune om tilladelse/dispensation til etablering af midlertidige grøblerender. Vilkår bliver indarbejdet i en ny gravetilladelse og beskrevet i en ny graveplan.

Vedr. klægressourcen

Digelaget vurderer på baggrund af tidligere erfaringer at der kan indvindes ca. 1 m³ klæg pr. m² fra det område, der ender med at blive gravet op. Erfaringen fra den hidtidige indvinding viser, at der er indvundet ca. 250.000 m³ på hele matriklen der er på ca. 55 ha., svarende til en "udnyttelse" på ca. 0,5 m³ pr. m². Ressourcen i de forskellige delområder skal vurderes ud fra de gamle eksisterende boreprofiler, der er vedlagt ansøgningen. Umiddelbart set på boreprofilerne, så er der også en lagtykkelse på ca. 1 m egnet klæg i det nye område (uden for det genopfyldte område).

Vedr. salg/bytte af klæg

Som udgangspunkt skal klægen på arealet anvendes til vedligeholdelse af Darum-Tjæreborgdiget. Hvis digelaget skal anvende klæg til andet end reparation af Darum-Tjæreborgdiget, så kontakter de Region Syddanmark og Esbjerg Kommune. Esbjerg Kommune har som følge af den tinglyste deklaration om forvaltningsområdet ret til en del af indtægterne ved klægssalget.

Aftale

Deklarationen om forvaltningsområdet skal fornyes med Esbjerg Kommune som påtaleberettiget. Esbjerg Kommune sørger for at udforme et udkast til en ny deklaration til forvaltningsområdet. Indtil en ny deklaration er tinglyst, er den eksisterende fortsat gældende, og skal følges.

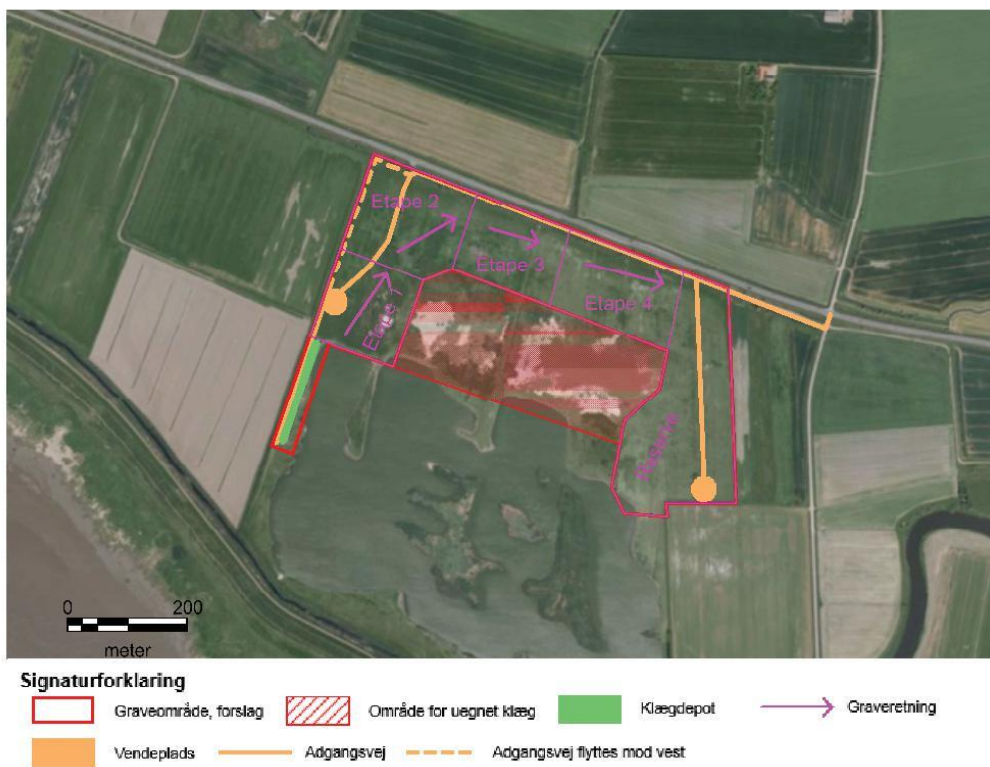
Vedr. nødklæg

Der reserveres et areal til nødklæg i den østlige del af graveområdet. Her etableres der en ny kørefast vej midt igennem arealet, således at dumpere kan transportere klæg fra arealet mod Tjæreborgvej, og

gravemaskiner kan arbejde på begge sider af vejen. Vejen etableres formodentlig med en fiberdug og stabilgrus (det skal være rent materiale, ingen beton eller knust tegl).

Aftale

Region Syddanmark og Darum-Tjæreborg Digelag udarbejder et revideret udkast til graveplan og efterbehandlingsplan. Efterbehandlingsplanen følger retningslinjerne i Esbjerg Kommune dispensation fra naturbeskyttelsesloven udarbejdet i forbindelse med naturgenopretningsprojektet.

Figur 2 - Udkast til graveplan som aftalt på mødet. Det røde skraverede område tages ud af projektområdet, såfremt det ønskes fra kommunen.

Figur 3 - Udkast til efterbehandlingsplan. Såfremt det ønskes kan den interne vej efterlades.

Udkast til graveplan

Se figur 2. Det vestlige klægdepot udvides til at indeholde 2000 m³ klæg. Depotet opfyldes i takt med at klægen bruges til vedligeholdelse af Darum-Tjæreborg diget. Den vestlige vej flyttes længere mod vest i takt med at etaperne udgraves. Der etableres en vej midt igennem reservearealet mod øst. Der etableres to vendepladser. Grøblerender etableres løbende i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes tilladelse/dispensation.

Udkast til efterbehandlingsplan

Se figur 3. Brinkerne på den efterbehandlede gravesø etableres i overensstemmelse med retningslinjerne i Esbjerg Kommunes naturgenopretningsprojekt.

Vedr. klægdepoter

Digelaget påtænker inden for rammerne af den gældende tilladelse, der udløber 31. december 2015, at genopfylde det vestlige depot, så der ligger 1000 m³ klæg klar til brug. Det vestlige depot udvides til 2000 m³ når der er meddelt ny tilladelse. Vejen flyttes mod vest mod skel i takt med at indvindingen rykker nord på, jf. udkastet til graveplanen på figur 2.

Figur 4 - Det eksisterende vestlige klægdepot set fra nord, jf. oversigtskortet pkt. 2. Diget kan svagt ses i baggrunden, og Sneum digesø til venstre.

Selve depotet syner ud over gravefronten ikke meget i landskabet, og det vurderes at en udvidelse i højden og så meget det er muligt i bredden kan tillades.

Figur 5 - Det eksisterende vestlige klægdepot set fra syd jf. oversigtskortet pkt. 1. Sneum digesø ses til højre. Tjæreborgvej der ligger lidt højere kan anes i baggrunden.

Depotet vil kunne udvides en anelse i højden, og både i nordlig og sydlig retning, så det omtrent lige får følgende dimensioner. Siderne skal være svagt skrånende (fx anlæg 1:7, fastsættes i forbindelse med udarbejdelsen af tilladelsen), og depotet skal sås til med græs. På den måde vil det være så lidt synligt med diget som baggrund som muligt. Jo længere det kan holdes fra Tjæreborgvej jo bedre.

Forslag til dimensioner:

L = 100-150 m (Nord-Syd) afhængig af bredde og højde

B = 10 m

H 1,5 m

Jens A. Underbjerg

Geolog

Miljø & Råstoffer, Region Syddanmark